

**Strategia działania
Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Olsztynie
na lata 2021-2024**

SPIS TREŚCI

1.	STRESZCZENIE STRATEGII.....	4
2.	WPROWADZENIE.....	5
2.1.	Podstawy prawne opracowania Strategii WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2021-2024	5
2.2.	Synteza Strategii działania WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2017-2020.....	5
	Wsparcie Funduszu w latach 2017-2020.....	11
2.3.	Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi i programowymi	13
	Stan wdrożenia prawa wspólnotowego	13
	Spójność Strategii z dokumentami krajowymi i regionalnymi.....	15
2.4.	Założenia wynikające ze Wspólnej Strategii Działania NFOŚiGW i WFOŚiGW w latach 2021-2024	16
3.	DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA I SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM WRAZ Z WNIOSKAMI.....	21
3.1.	Stan środowiska	21
3.2.	Sytuacja społeczno-gospodarcza	27
3.3.	Nadzwyczajne zagrożenia.....	29
3.4.	Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania	31
4.	STRUKTURA ORGANIZACYJNA I INSTRUMENTY FINANSOWANIA.....	32
4.1.	Potencjał organizacyjny WFOŚiGW w Olsztynie	32
4.2.	Polityka komunikacyjna WFOŚiGW w Olsztynie	32
4.3.	Potencjał finansowy WFOŚiGW w Olsztynie	33
4.4.	Analiza SWOT WFOŚiGW w Olsztynie.....	34
5.	WIZJA, MISJA I CELE STRATEGICZNE ORAZ ZADANIA STRATEGII DZIAŁANIA WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU.....	35
6.	OCENA POTRZEB FINANSOWANIA DZIAŁAŃ OCHRONY ŚRODOWISKA – OKREŚLENIE KIERUNKÓW PRIORYTETOWYCH W CELU REALIZACJI MISJI I CELU STRATEGICZNEGO.....	36
6.1.	Priorytet 1	36
6.2.	Priorytet 2.....	37
6.3.	Priorytet 3.....	37
6.4.	Priorytet 4.....	38
6.5.	Priorytet 5.....	39
6.6.	Priorytet 6.....	40
6.7.	Priorytet 7.....	41
7.	FINANSOWANIE.....	41

8.	WSKAŹNIKI I EFEKTY EKologiczne dla wyznaczonych obszarów priorytetowych.....	45
9.	WSPÓŁPRACA Z NARODOWYM FUNDUSZEM OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ I INNYMI WOJEWÓDZKIMI FUNDUSZAMI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ.....	49
10.	AKTUALIZACJA I OCENA FUNKCJONOWANIA STRATEGII	55
11.	SPIS TABEL	56
11.1.	Dane źródłowe	57

1. STRESZCZENIE STRATEGII

1. Opracowanie Strategii Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie stanowi realizację zapisów art. 400k ust. 3 pkt 1) ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.).
2. Strategia wyznacza kierunki działalności Funduszu w celu wspierania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków krajowych oraz niepodlegających zwrotowi środków z Unii Europejskiej.
  - 2.1. W pracach nad Strategią uwzględniono strategiczne dokumenty krajowe i regionalne oraz zapisy *Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy na lata 2021-2024*.
  - 2.2. Strategia zawiera diagnozę stanu środowiska oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego.
  - 2.3. Przedstawia potencjał organizacyjny oraz finansowy WFOŚiGW w Olsztynie.
  - 2.4. W niniejszym dokumencie odniesiono się także do zasad i form współpracy z innymi instytucjami krajowego systemu ochrony środowiska, w tym w szczególności z NFOŚiGW.
  - 2.5. W nowej strategii następuje wzmocnienie kierunku wydatkowania środków na cele związane z poprawą jakości powietrza, a także transformacją w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
3. W Strategii na lata 2021-2024 sformułowano wizję, misję oraz cel generalny.

Misją Funduszu jest skuteczne wspieranie działań na rzecz środowiska i transformacji do gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Celem generalnym Funduszu jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki zeroemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

2. WPROWADZENIE

2.1. Podstawy prawne opracowania Strategii WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2021-2024

1. Strategia Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie, zwanego dalej *Funduszem* lub *WFOŚiGW w Olsztynie*, została przygotowana przez Zarząd WFOŚiGW - w Olsztynie na podstawie art. 400k ust. 3 pkt 1) ustawy POŚ¹ i uchwalona przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu na podstawie art. 400h ust. 4 pkt 1) POŚ, który zobowiązuje Radę Nadzorczą do uchwalenia raz na cztery lata Strategii Działania Funduszu w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą strategią. Realizując to ustawowe zadanie, opracowano **Strategię Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie na lata 2021-2024**, zwaną dalej **Strategią**.
2. W pracach nad Strategią uwzględniono zapisy **Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy na lata 2021-2024**² oraz uwarunkowania regionalne na podstawie strategicznych dokumentów regionalnych.
3. Przystępując do opracowania Strategii, Zarząd Funduszu uwzględnił następujące uwarunkowania, istotne z punktu widzenia wyznaczenia celów i działań Funduszu w województwie warmińsko-mazurskim:
  - 3.1. stan środowiska,
  - 3.2. sytuację społeczno-gospodarczą,
  - 3.3. nadzwyczajne zagrożenia,
  - 3.4. stan wdrożenia prawa wspólnotowego,
  - 3.5. zapisy i zobowiązania wynikające z obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych na poziomie regionu i kraju,
  - 3.6. potencjał organizacyjny Funduszu i jego możliwości finansowe,
  - 3.7. zasady i możliwości współpracy z instytucjami i organami tworzącymi system ochrony środowiska, w tym jego finansowania – w szczególności odniesiono się do zapisów Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
4. W wyniku przeprowadzonej analizy, możliwe było określenie misji i celu strategicznego WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2021-2024, a w konsekwencji określenie zadań oraz kierunków wsparcia ze strony Funduszu z uwzględnieniem zasad i form finansowania.

2.2. Synteza Strategii działania WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2017-2020

1. Strategia Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017-2020 została uchwalona Uchwałą nr 42/2016 z dnia 29.09.2016 r. Rady Nadzorczej Funduszu.
2. Działalność merytoryczna Funduszu w latach 2017-2020 opierała się na priorytetach środowiskowych ustalonych w Strategii:

¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.)

² zwana dalej Wspólną Strategią

1	ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
2	racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi
3	ochrona powietrza
4	ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów
5	edukacja ekologiczna i badania naukowe
6	adaptacja do zmian klimatu
7	inne działania z zakresu ochrony środowiska

- Strategia 2017-2020 wyznaczyła ogólne kierunki działalności Funduszu dla finansowego wspierania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków krajowych oraz niepodlegających zwrotowi środków z Unii Europejskiej. W zakresie środków UE Fundusz realizował zadania związane z wdrażaniem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 jedynie do 31 maja 2017 r. Wynikało to z decyzji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego o rozwiązaniu Porozumienia z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 i zaprzestaniu pełnienia funkcji Instytucji Pośredniczącej.
- Wśród kierunków działań określonych w Strategii 2017-2020, jako priorytet przyjęto finansowanie inwestycji ekologicznych realizowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej – ze względu na decyzję o wypowiedzeniu ww. Porozumienia faktyczne priorytety Funduszu nie dotyczyły obszaru wdrażania środków UE.
- W Strategii wskazano również duże zapotrzebowanie na środki finansowe przeznaczone na realizację zadań ekologicznych. Ich absorpcja zależała od wielu czynników, w tym możliwości finansowych Funduszu, które w Strategii zostały uznane jako niewystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb.

Tabela 1 Osiągnięte wskaźniki Strategii WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2017-2020 (prognoza na 31.12.2020r.)

Łączna liczba podpisanych umów przez WFOŚiGW w Olsztynie, w tym:	8 740
liczba podpisanych umów ze środków WFOŚiGW w Olsztynie	8 731
liczba podpisanych umów ze środków funduszy europejskich	9
Łączna wartość dofinansowania na podstawie zawartych umów przez WFOŚiGW w Olsztynie, w tym:	291 655 348,98
wartość udzielonego dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Olsztynie	279 807 546,65
wartość „pozyskanego” dofinansowania ze środków funduszy europejskich	11 847 802,33
Przychody statutowe z tytułu opłat i kar – przekazywane przez Urząd Marszałkowski i WIOŚ w Olsztynie	47 089 670,47

Źródło: opracowanie własne

Zakontraktowane w latach 2017-2020 środki finansowe pozwoliły na osiągnięcie następujących efektów ekologicznych i rzeczowych:

ZADANIA Z GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

ROK	EFEKTY RZECZOWE					
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.)	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych przepompowni ścieków (szt.)	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych suw (szt.)	liczba zakupionych specjalistycznych samochodów do czyszczenia sieci kanalizacyjnej (szt.)	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km)
2020	1	2	-	-	2,150	1,433
2019	3	-	1	-	-	-
2018	8	2	-	-	7,000	18,570
2017	6	-	7	1	23,530	20,520
suma	18	4	8	1	32,680	40,523

ROK	EFEKTY EKOLOGICZNE				
	Liczba osób objętych ulepszonym systemem oczyszczania ścieków (RLM)	Liczba osób objętych ulepszonym zaopatrzeniem w wodę (szt.)	Wydajność zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (m3/dobę)	Liczba osób możliwych do podłączenia do sieci wodociągowej (szt.)	Liczba osób możliwych do podłączenia do sieci kanalizacyjnej (szt.)
2020	3 670	-	310	64	35
2019	16 962	2 026	-	-	-
2018	-	-	-	778	577
2017	-	-	-	1 895	695
suma	20 632	2 026	310	2 737	1 307

ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI/GOSPODARKI ODPADAMI

ROK	EFEKTY RZECZOWE		
	Rozbudowa obiektu sortowni oraz modernizacja linii technologicznej do sortowania (szt.)	zakup pojemników do selektywnej zbiórki (szt.)	Zakup specjalistycznych samochodów do odbioru i transportu segregowanych odpadów komunalnych (szt.)
2020	1	-	3
2019	-	-	-
2018	-	-	-
2017	-	1 230,00	-
suma	1	1 230,00	3

ROK	EFEKTY EKOLOGICZNE					
	Zwiększenie zdolności przerobowej sortowni (Mg/rok)	Zwiększenie zdolności przerobowej kompostowni w zakresie odzysku odpadów (Mg/rok)	Obszar objęty selektywną zbiórką (ha)	Liczba osób objęta zasięgiem dotyczącym realizacji przedmiotowego zadania (szt.)	masa unieszkodliwionych opadów komunalnych poprzez kompostowanie (Mg/rok)	Umożliwienie selektywnej zbiórki odpadów (Mg/rok)
2020	35 000,00	-	34 000,00	13 000,00	-	1 000,00
2019	-	15 000,00	-	-	-	-
2018	-	-	-	-	-	-
2017	-	-	-	-	6 000,00	1 700,00
suma	35 000,00	15 000,00	34 000,00	13 000,00	6 000,00	2 700,00

Usuwanie wyrobów zawierających azbest:

Ilość usuniętego azbestu [tona]	
2017	6500
2018	2900
2019	1100
2020	2600
suma	13100

OCHRONA POWIETRZA

ROK	EFEKTY RZECZOWE				
	Liczba źródeł energii wykorzystujących OZE (szt.)	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej z OZE (MWh/rok)	liczba zmodernizowanych systemów ciepłowniczych, w tym przebudowanych kotłowni (szt.)	długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci ciepłej (km)	Liczba wykonanych planów/programów/audytów (szt.)
2020	28	10,2366	3	0,0435	1
2019	21	-	-	-	-
2018	6	-	5	4,472	-
2017	20	-	9	-	27
suma	75	10,2366	17	4,5155	28

ROK	EFEKTY EKOLOGICZNE							
	Ilość zaoszczędzonej energii ciepłej (GJ/rok)	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok)	Ilość wytworzonej energii ciepłej z OZE (GJ/rok)	Ilość wytworzonej energii elektrycznej z OZE (MWh/rok)	Uniknięte emisje			
					CO2 Mg/rok	CO Mg/rok	NOx Mg/rok	SO2 Mg/rok
2020	6 692,904	0,000	514,620	196,590	1 519,233	5,197	0,358	5,592
2019	6 384,558	20,281	-	44,430	2 384,528	1,814	0,231	1,253
2018	3 228,590	24,540	-	-	6 183,440	23,835	0,635	2,151
2017	11 631,326	956,713	171 983,120	-	25 114,676	101,958	8,902	64,714
suma	27 937,378	1 001,534	172 497,740	241,020	35 201,877	132,804	10,126	73,710

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU/ZAPOBIEGANIE AWARIOM PRZEMYSŁOWYM

Rok	sprzęt do ratownictwa techniczno-ekologicznego [szt.]	wyposażenie /uzbrojenie osobiste strażaka [szt.]	zakupione samochody strażackie [szt.]
2020	163	595	13
2019	40	229	21
2018	309		18
2017	762	951	
suma	1274	1775	52

OCHRONA PRZYRODY I EDUKACJA EKOLOGICZNA

ROK	Ochrona przyrody							
	miejsca objęte ochroną [szt.]	gatunki objęte badaniami [szt.]	utworzone /zmodernizowane obiekty wykonywania ochrony [szt.]	przeprowadzone restytucje i reintrodukcje [szt.]	opracowana dokumentacja [szt.]	gatunki objęte ochroną [szt.]	samochody do prowadzenia ochrony przyrody [szt.]	zrekultywowane jeziora [szt.]
2020	2		2		1		1	
2019	207		2		2	30	2	
2018	640	40	41	2	237	17		
2017	188	395	111	2	30	38		1
suma	1037	435	156	4	270	85	3	1

Rok	akcje informacyjne - promocyjne [szt.]	wyjazdy studyjne [szt.]	utworzone/zmodernizowane obiekty edukacyjne [szt.]	audycje radiowe [szt.]	programy telewizyjne [szt.]	spotkania /konferencje /seminaria [szt.]	zajęcia edukacyjne [szt.]	wydane materiały edukacyjne [szt.]	czasopisma ekologiczne [szt.]	konkursy [szt.]	publikacje /monografie [szt.]	filmy [szt.]
2020	53			60	11	2	339	7	4	22		
2019	127	5		60	6	42	294	19	25	100		
2018	173		9	30	6	11	347	28	4	129	2	8
2017	307	14	4	173	58	136	440	78	34	241	10	23
suma	660	19	13	323	81	191	1420	132	67	492	12	31

6. Wskazane w Strategii 2017-2020 działania Funduszu wymagają kontynuacji w kolejnych latach. Konieczny jest jednak szczegółowy przegląd kierunków i form wydatkowania posiadanych środków, pod kątem maksymalizacji pozyskania środków finansowania ze źródeł zewnętrznych i efektywnego ich wydatkowania w celu zrównoważonego rozwoju Warmii i Mazur.

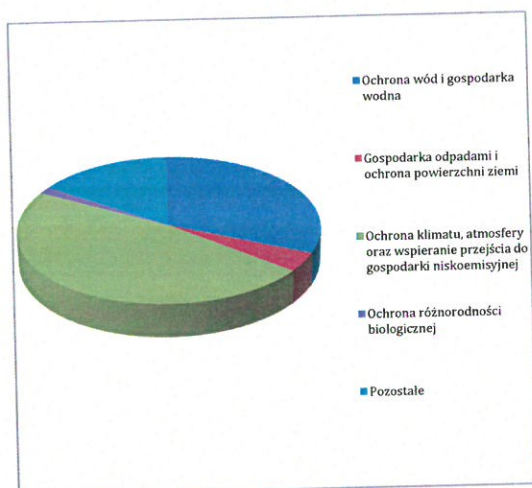
Kontynuowane będą działania związane z ochroną atmosfery (ze szczególnym naciskiem na transformację energetyczną gospodarki), działania związane z ochroną klimatu i bezpieczeństwem ekologicznym, a także działania dotyczące gospodarki wodno - ściekowej. W zakresie gospodarki wodno-ściekowej ciężar działań zostanie ukierunkowany na inwestycje poza aglomeracjami jak również na małe indywidualne projekty związane z retencjonowaniem wód opadowych i roztopowych.

Wsparcie Funduszu w latach 2017-2020

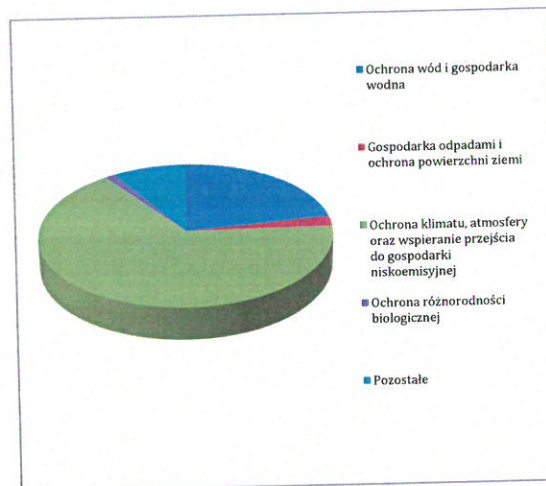
1. Wsparcie Funduszu w latach 2017-2020 przeznaczone było na realizację przedsięwzięć prośrodowiskowych na terenie Warmii i Mazur.
2. W latach 2017-2020 Fundusz na finansowanie ochrony środowiska ze środków własnych przeznaczył 152,61 mln zł, z czego: 132,77 mln zł – w formie zwrotnej oraz 19,84 mln zł – w formie bezzwrotnej.
3. Strukturę finansowania ochrony środowiska ze środków Funduszu w poszczególnych latach od 2017 do 2020 przedstawiono na poniższym diagramie.

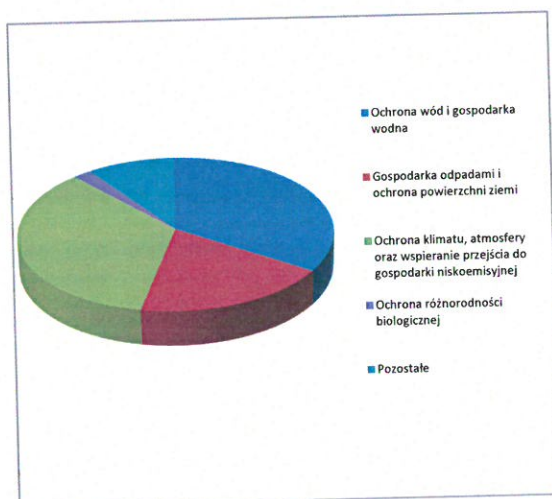
Rysunek 1 Struktura finansowania ochrony środowiska ze środków Funduszu w latach 2017-2020

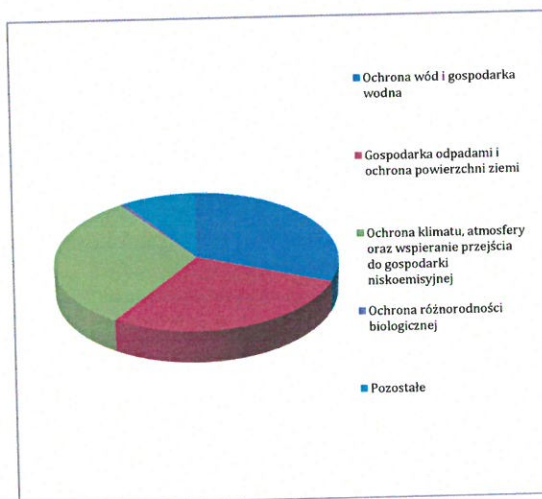
2017	
Ochrona wód i gospodarka wodna	16,70 mln zł
Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	2,15 mln zł
Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	24,80 mln zł
Ochrona różnorodności biologicznej	0,79 mln zł
Pozostałe	7,99 mln zł

2018	
Ochrona wód i gospodarka wodna	7,20 mln zł
Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	0,74 mln zł
Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	21,27 mln zł
Ochrona różnorodności biologicznej	0,41 mln zł
Pozostałe	2,72 mln zł

2019	
Ochrona wód i gospodarka wodna	6,77 mln zł
Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	3,68 mln zł
Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	6,87 mln zł
Ochrona różnorodności biologicznej	0,40 mln zł
Pozostałe	1,84 mln zł

2020	
Ochrona wód i gospodarka wodna	15,13 mln zł
Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	13,44 mln zł
Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	15,09 mln zł
Ochrona różnorodności biologicznej	0,29 mln zł
Pozostałe	4,30 mln zł

Źródło: opracowanie własne

2.3. Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi i programowymi

Stan wdrożenia prawa wspólnotowego

1. Analizując stan wdrażania prawa wspólnotowego, odniesiono się do najważniejszych regulacji, które mają bezpośredni wpływ na stan środowiska.

1.1. Ochrona i zrównoważone gospodarowania zasobami wodnymi:

1.1.1. dyrektywa 2000/60/WE (*dyrektywa wodna*) – ustanawia ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, rozumianego jako realizację programów działań zawartych w planach gospodarowania wodami;

1.1.2. dyrektywa 91/271/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (*dyrektywa ściekowa*);

1.1.3. dyrektywa 91/676/EWG dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (*dyrektywa azotanowa*);

1.1.4. dyrektywa 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.

Na terenie województwa nadal trwają prace przewidziane w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Według piątej aktualizacji KPOŚK przyjętej przez Radę Ministrów 31 lipca 2017 r. na liście priorytetowej dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego znajdowało się 69 aglomeracji z województwa warmińsko-mazurskiego:

Liczba aktywnych aglomeracji z IV i V AKPOŚK		RLMrz aglomeracji *)		liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji		liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
69	69	1 409 953	1 403 082	1 048 736	1 038 855	1 007 213	1 002 005
Wnioski: - Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji sanitarnej zmniejszyła się w roku 2017 w porównaniu z rokiem 2016. Spowodowane to było głównie ujemnym saldem migracji (zmniejszającą się liczbą mieszkańców województwa). - W roku 2017 aż 36 850 osób zamieszkujących wyznaczone w KPOŚK aglomeracje nie korzystało z systemu kanalizacji sanitarnej. Obecnie trwa kolejna aktualizacja KPOŚK zmierzająca m.in. do zmniejszenia powierzchni aglomeracji, wyeliminowania obszarów o niższym niż jest to wymagane prawem wskaźniku koncentracji mieszkańców na 1 kilometr sieci kanalizacyjnej.							

*) RLMrz - rzeczywista równoważna liczba mieszkańców obliczona na podstawie sumy: liczby **mieszkańców** aglomeracji, wartości RLM pochodzącej **od osób czasowo przebywających** na terenie aglomeracji (zarejestrowane miejsca noclegowe) oraz wartości RLM pochodzącej z **przemysłu** występującego na obszarze aglomeracji.

Działania z zakresu korzystania z zasobów wodnych oraz ochrony wód wynikają z planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i są systematycznie realizowane.

Stan wód w obszarach poszczególnych dorzeczy w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- na obszarze dorzecza Pregoty wyznaczonych jest: 120 jednolitych części wód rzek oraz 101 jednolitych części wód jezior – jako silnie zmienione lub sztuczne części wód uznano 6 jednolitych części wód powierzchniowych rzek i 8 jednolitych części wód powierzchniowych jezior – w obszarze dorzecza

stwierdzono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych wskazano 12 JCWP rzek (10%) oraz 61 JCWP jezior (60%),

- na obszarze dorzecza Wisły wyznaczonych jest obecnie: 2660 jednolitych części wód rzek, 5 jednolitych części wód przejściowych, 6 jednolitych części wód przybrzeżnych, 481 jednolite części wód jezior – jako silnie zmienione lub sztuczne części wód uznano 962 jednolitych części wód powierzchniowych rzek, 31 jednolitych części wód powierzchniowych jezior i 1 jednolitą część wód przybrzeżnych – w obszarze dorzecza stwierdzono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych wskazano 1019 JCWP rzek (38%), 287 JCWP jezior (60%), 4 JCWP przybrzeżne (67%) oraz 5 JCWP przejściowych (100%),
- na obszarze dorzecza Świeżej wyznaczonych jest obecnie: 4 jednolitych części wód rzek i 1 jednolitą część wód jezior – nie stwierdzono silnie zmienionych lub sztucznych części wód – w obszarze dorzecza stwierdzono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych wskazano 1 JCWP jezior (100%),
- na obszarze dorzecza Jarft wyznaczonych jest obecnie: 6 jednolitych części wód rzek – nie stwierdzono silnie zmienionych lub sztucznych części wód i nie stwierdzono żadnych JCWP jako zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Dla terenu województwa zostały opracowane:

- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoly – *Na przeważającym obszarze dorzecza Pregoly nie notuje się dużego zagrożenia powodziowego. Występujące tutaj powodzie mają charakter lokalny. Wezbrania roztopowe są najbardziej groźne na rzekach Łyna i Guber. Skutkiem wymienionych wyżej powodzi było wystąpienie negatywnych konsekwencji dla środowiska i działalności gospodarczej, a rzadziej dla życia i zdrowia ludzkiego oraz dziedzictwa kulturowego.*
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły – *Charakterystyczną cechą zagrożenia powodziowego na Dolnej Wiśle jest występowanie powodzi sztormowych, które stanowią zagrożenie dla miast portowych i miejscowości nadmorskich. Innym charakterystycznym typem powodzi występującym na tym obszarze są powodzie polderowe rzeczne.*

1.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi:

1.2.1. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów;

1.2.2. dyrektywa 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów;

1.2.3. dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych;

▪ Gospodarka o obiegu zamkniętym jest koncepcją zmierzającą do racjonalnego wykorzystania zasobów i ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów, które - podobnie jak materiały oraz surowce - powinny pozostawać w gospodarce tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być jak najbardziej zminimalizowane. Resortem koordynującym wdrażanie idei GOZ w Polsce jest Ministerstwo Rozwoju. W dniu **10 września 2019 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia "Mapy drogowej transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym"**. Narzędziem prawnym UE wspierającym przechodzenie na gospodarkę o obiegu zamkniętym ma być tzw. Pakiet odpadowy, czyli nowelizacja 6 dyrektyw w zakresie gospodarki odpadami.

1.3. Ochrona atmosfery:

1.3.1. dyrektywa 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (dyrektywa OZE);

1.3.2. dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (dyrektywa CAFE);

- 1.3.3. Mapa Drogowa dojścia do gospodarki niskoemisyjnej do 2050 roku;
- 1.3.4. Konkluzje Rady Europejskiej (23/24.10.2014r.) – cele do 2030 r.
- 1.3.5. Konkluzje Rady Europejskiej (12.12.2019r.) – cel neutralności klimatycznej do 2050 r.
- 1.3.6. dyrektywa 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków;
  - na terenie województwa realizowane są inwestycje z zakresu OZE oraz kontynuowane działania ograniczające zanieczyszczenia powietrza a także zwiększające efektywność energetyczną, w województwie przyjęto trzy programy ochrony powietrza dla stref, dla których nastąpiło przekroczenie standardów (dla miasta Olsztyn, dla miasta Elbląg oraz dla pozostałej część województwa),
- 1.4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów:
  - 1.4.1. dyrektywa 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (*dyrektywa Ptasia*);
  - 1.4.2. dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (*dyrektywa siedliskowa*).
  - 1.4.3. Strategia „*Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020r.*”;
    - Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego położonych jest, w całości lub częściowo, 16 obszarów specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 575 809 ha (23,8% jego powierzchni) oraz 44 obszary o znaczeniu dla Wspólnoty o powierzchni 258 190 ha (10,7% powierzchni). Łącznie obszary Natura 2000, uwzględniając ich części wspólne, zajmują 664 990 ha, czyli 27,6% powierzchni województwa.
    - Trwają prace nad weryfikacją granic istniejących obszarów oraz nowymi, potencjalnymi obszarami Natura 2000.

Spójność Strategii z dokumentami krajowymi i regionalnymi.

1. W trakcie prac nad Strategią przeanalizowano najważniejsze dokumenty, które odnosiły się do celów i działań w zakresie ochrony środowiska w skali kraju i regionu.
2. Strategia WFOŚiGW w Olsztynie jest zgodna z nadrzędnymi krajowymi dokumentami strategicznymi, w tym m.in. z:
  - 2.1. Długookresową strategią rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
  - 2.2. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
  - 2.3. Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK),
  - 2.4. Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
  - 2.5. Strategią Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
  - 2.6. Polityką Ekologiczną Państwa do 2030 roku,
  - 2.7. Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
  - 2.8. Średniookresową strategią rozwoju kraju Polska 2020,
  - 2.9. Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
  - 2.10. Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
  - 2.11. Krajowym planem gospodarki odpadami,
  - 2.12. Krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych,
  - 2.13. Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku,
  - 2.14. Krajowym planem działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej,

- 2.15. Programem wodno-środowiskowym kraju,
  - 2.16. Strategią ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań,
  - 2.17. Krajową strategią ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej.
3. Strategia WFOŚiGW w Olsztynie jest również zgodna z zapisami Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024.
4. W pracach uwzględniono również zapisy strategicznych dokumentów regionalnych, w tym:
- 4.1. Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego,
  - 4.2. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego,
  - 4.3. Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska,
  - 4.4. Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami,
  - 4.5. Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko-mazurskiego,
  - 4.6. Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji sanitarnej – woj. warmińsko-mazurskie,
  - 4.7. Programu ekoenergetycznego województwa warmińsko-mazurskiego,
  - 4.8. Programu małej retencji dla województwa warmińsko-mazurskiego,
  - 4.9. Programu „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)”,
  - 4.10. Wojewódzkiego Programu Zwiększania Lesistości.

2.4. Założenia wynikające ze Wspólnej Strategii Działania NFOŚiGW i WFOŚiGW w latach 2021-2024

1. Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki zeroemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.
2. Misja Funduszy brzmi: **skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska i transformacji do gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.** Wspólna Strategia wskazuje najistotniejsze z punktu widzenia Funduszy cele merytorycznej działalności oraz obszary niezbędnej współpracy (priorytety współpracy) w latach 2021-2024.
3. Merytoryczne cele środowiskowe Strategii stanowią podstawowy zakres działalności Funduszu, wpisują się też w kierunki wskazane między innymi w Polityce Ekologicznej Państwa 2030, czy w Krajowym Planie na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030.
4. Szczególnie ważną rolę w Strategii na kolejne lata powinny odegrać programy realizowane we współpracy z NFOŚiGW i WFOŚiGW takie jak Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”, Program Priorytetowy „Moja Woda” czy „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” i inne wspólne programy.
5. Wskazane kierunki i powiązane z nimi priorytety realizowane będą w szczególności w następujących obszarach:

- Priorytet 1: transformacja energetyczna gospodarki,
  - Priorytet 2: jakość powietrza,
  - Priorytet 3: adaptacja do zmian klimatu,
  - Priorytet 4: gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami,
  - Priorytet 5: kształtowanie świadomości proekologicznej i ochrona przyrody,
  - Priorytet 6: Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Osiągnięcie celu generalnego będzie następowało przez równoległą realizację priorytetów współpracy, w ramach których wyznaczono działania w zakresie:

Transformacja energetyczna gospodarki

Nadrzędnym celem transformacji energetycznej gospodarki jest wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej, polegającej na zwiększeniu wykorzystania alternatywnych, odnawialnych źródeł pozyskiwania energii i ciepła. W tym zakresie cele klimatyczno-energetyczne określone w „Krajowym Planie na rzecz Klimatu i Energii” obejmują:

1. Ograniczenie emisji CO₂ w sektorach non-ETS o 7% do 2030 roku (w stosunku do 2005 r.);
2. Udział energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r. ma wynieść 21-23%³;
3. Udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w transporcie w 2030 roku ma wynieść 14%;
4. Roczny wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w ciepłownictwie i chłodnictwie ma wynosić 1,1 pkt. procentowego średniorocznie;
5. Wzrost efektywności energetycznej o 23% do 2030 roku (w stosunku do prognoz zużycia energii pierwotnej z 2007 r.).

W tym obszarze finansowane będą przedsięwzięcia mające pomóc w transformacji i modernizacji sektora energetycznego oraz ciepłowniczego. Finansowanie obejmie modernizację źródeł energii (w tym kogeneracyjnych), zwiększenie wykorzystania OZE i gazu ziemnego w ciepłownictwie systemowym, zwiększenie wykorzystania odpadów na cele energetyczne, popularyzacja magazynów ciepła i inteligentnych sieci energetycznych oraz rozwój efektywnych systemów ciepłowniczych, zapewniających zwiększenie wykorzystania ciepła systemowego.

W obszarze tym znajdują się również przedsięwzięcia obejmujące rozwój transportu niskoemisyjnego i zeroemisyjnego, w tym elektromobilność.

Kolejnym krokiem mającym na celu poprawę jakości powietrza jest kontynuacja propagowania i wspierania inwestycji w Odnawialne Źródła Energii. Dywersyfikacja źródeł pozyskiwania czystej, zielonej energii będzie priorytetem w działaniach Funduszu.

³ W ramach realizacji ogólnounijnego celu na 2030 r. Polska deklaruje osiągnięcie do 2030 r. 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (zużycie łącznie w elektroenergetyce, ciepłownictwie i chłodnictwie oraz na cele transportowe), przy czym realizacja celu OZE na poziomie 23% będzie możliwa pod warunkiem przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację.

Jakość powietrza

Występujące, szczególnie w sezonie grzewczym, zjawisko smogu oraz przekraczane normy stężenia szkodliwych gazów i pyłów w powietrzu wymuszają na podjęcie kroków mających na celu poprawę sytuacji środowiskowej w tym zakresie.

Zdefiniowane w Polityce ekologicznej Państwa 2030 cele w tym zakresie przedstawiają się następująco:

1. Osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia;
2. Osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego całkowitą redukcję liczby stref z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, zwiększenie do 30 liczby aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w których wartość wskaźnika średniego narażenia nie przekracza pułapu stężenia ekspozycji na pył PM_{2,5} na poziomie 20 µg/m³ w porównaniu do poziomu bazowego, który obejmuje 11 miast, zmniejszenie udziału obszarów zdegradowanych w ogólnej powierzchni kraju.

Dodatkowo jednym z celów działań związanych z jakością powietrza jest realizacja zobowiązań Polski do ograniczenia emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery takich jak: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku (NH₃) i pyłu drobnego (PM_{2,5}) do 2030 r.

Zgodnie dyrektywą 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchynienia dyrektywy 2001/81/WE (dyrektywa NEC) Polska została zobowiązana do osiągnięcia celów redukcji zanieczyszczeń w dwóch okresach, które obejmują lata od 2020 roku do roku 2029 i od 2030 roku (względem referencyjnego 2005 r.). Cele te wynoszą odpowiednio:

- 59% i 70% dla SO₂;
- 30% i 39% dla NO_x;
- 25% i 26% dla NMLZO;
- 1% i 17% dla NH₃;
- 16% i 58% dla PM_{2,5}.

Głównym celem Funduszu w tym zakresie będzie więc poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza (szczególnie niskiej) oraz wzrostu efektywności energetycznej budynków (zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna). Będzie to realizowane poprzez wsparcie finansowe wymiany źródeł ciepła na nisko lub zeroemisyjne, podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej, modernizację energetyczną budynków (publicznych, jednorodzinnych i wielorodzinnych) oraz wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych (zwłaszcza mikroinstalacji).

Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja do zmian klimatu realizowana będzie poprzez wdrażanie zapisów Polityki Ekologicznej Państwa 2030, która stawia między innymi następujące cele:

1. Zwiększenie do 60% odsetka mieszkańców polskich miast objętych miejskimi planami adaptacji (w porównaniu do wartości bazowej z 2015 r. wynoszącej 0%);
2. Zwiększenie pojemności obiektów małej retencji wodnej do poziomu ok. 844 836 dam³ (względem poziomu bazowego w 2016 r. wynoszącego 826 034,2 dam³).

Zakres planowanych działań w tym obszarze obejmuje tzw. niebieską i zieloną infrastrukturę, jako podstawowy obszar przeciwdziałania skutkom zmian klimatu, monitoring środowiska jak również przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i ich skutkom.

Nasilająca się częstotliwość niekorzystnych zmian klimatu wymusza podejmowanie różnorodnych działań zarówno prewencyjnych jak i pomocowych niwelujących skutki już powstałych zagrożeń. Działania zapobiegawcze obejmują budowę bądź modernizację infrastruktury przeciwdziałającej skutkom zagrożeń naturalnych tj.: susza, powódź. Wpisuje się w to: retencjonowanie wody (realizacja Programu „Moja Woda” w okresie 2020-2024), wykorzystanie wód opadowych, inwestycje w obiekty hydrotechniczne, inwestycje w infrastrukturę przeciwpowodziową, ochrona rzek i wybrzeża.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej konieczne jest utrzymanie prowadzonego od kilku lat wsparcia w doposażeniu jednostek straży pożarnej w postaci finansowania i współfinansowania zakupu pojazdów, urządzeń oraz sprzętu na potrzeby budowania potencjału jednostek PSP i OSP.

Gospodarka w obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami

Priorytetem gospodarki w obiegu zamkniętym (GOZ) jest takie planowanie, projektowanie, produkcja - aby materiały oraz surowce funkcjonowały w gospodarce jak najdłużej, w tym obejmowały wdrożenie pełnego odzysku odpadów na poziomie lokalnym.

Finansowanie przedsięwzięć w obszarze gospodarki w obiegu zamkniętym przez Fundusz należy uznać z priorytet systemu gospodarki odpadami.

Znaczącym działaniem Funduszu będzie dofinansowanie zadań w zakresie zagospodarowania odpadów, w tym odpadów porzuconych i niebezpiecznych (np. azbest).

Gospodarowanie odpadami dotyczy także odpadów powstałych w gospodarstwach rolniczych. Stworzone przez NFOŚiGW programy priorytetowe, ukierunkowane na odpady z działalności rolniczej, początkowo w formie pilotażowej obecnie są wdrażane na terenie całego kraju (m.in. zbiórka folii rolniczych).

WFOŚiGW współfinansuje przedsięwzięcia w zakresie wypełnienia celów zapisanych w przyjętych dyrektywach unijnych, dotyczących szczegółowych ram czasowych oraz ilościowych w ograniczaniu ilości składowanych odpadów komunalnych i osiągnięcia odpowiedniego stopnia recyklingu odpadów. Działania te realizowane są poprzez wsparcie wdrażania systemów selektywnego zbierania odpadów, wsparcie efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku odpadów, jak również edukowanie społeczeństwa dla potrzeb efektywnego segregowania odpadów komunalnych i późniejszego ich recyklingu.

Kształtowanie świadomości proekologicznej i ochrona przyrody

Działania wspierające realizację tego celu koncentrują się na ochronie fauny i flory występującej na terenie naszego województwa, ochronę siedlisk, wspieranie działań mających za zadanie ochronę i wzmocnienie różnorodności biologicznej na danym terenie, przywracanie populacji gatunków, ochronę zagrożonych gatunków, naprawę i ochronę ekosystemów, racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, zmniejszenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych, zmniejszenie niekorzystnego wpływu człowieka na środowisko naturalne. Ponadto ważnym elementem ochrony przyrody są działania podejmowane na rzecz ochrony parków narodowych, parków krajobrazowych, a także obszarów Natura 2000 bez których walka o polepszenie stanu środowiska naturalnego nie byłaby możliwa.

Gospodarka wodno-ściekowa

Cele stawiane w tym obszarze przez Politykę Ekologiczną Państwa 2030 to między innymi:

- zwiększenie odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w stosunku do ludności ogółem do 85% z 70,5% (w 2017 r.);
- zwiększenie odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków do 86% z 73,6% (w 2017 r.).

Działania Funduszu w tym obszarze będą kontynuacją dotychczasowych programów służących poprawie stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez oczyszczanie ścieków, zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady 91/271/ EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. To również realizacja i rozwój Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętego w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Środki finansowe należy inwestować w poprawę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w postaci: budowy nowych sieci wodno-kanalizacyjnych jak również rozbudowy i modernizacji już istniejących, budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach poza aglomeracjami miejskimi, budowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę, monitoringu jakości wody, monitoringu odprowadzania ścieków komunalnych do środowiska.

Z uwagi na lokalne uwarunkowania przyrodnicze należy zachować szczególną ostrożność w zakresie działań polegających na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków m.in. poprzez wyłączenie z lokalizacji takich obiektów obszarów, na których zlokalizowane są zbiorniki wód podziemnych bez izolacji lub występują inne ograniczenia środowiskowe i formalno-prawne.

W zakresie gospodarki wodno – ściekowej priorytetowo powinna być traktowana także optymalizacja procesów produkcyjnych, wprowadzanie nowych technologii odzysku i oczyszczania wody jak również wykorzystywanie wody deszczowej w procesach produkcyjnych (co stanowi również cel w obszarze Adaptacji do zmian klimatu).

3. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA I SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM WRAZ Z WNIOSKAMI

3.1. Stan środowiska

1. Województwo warmińsko-mazurskie to unikatowy w skali kraju i Europy region o wysokiej bioróżnorodności i zachowanych, wyjątkowych walorach środowiska naturalnego.
2. Urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora (największy wskaźnik jeziorności w kraju), liczne i zwarte kompleksy leśne, to cenne siedliska i ostoje rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów. To również liczne korytarze ekologiczne – zarówno lądowe, jak i wodne, które umożliwiają migrację zwierząt w skali kontynentalnej.
3. Wybrane dane charakteryzujące środowisko województwa warmińsko-mazurskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Wybrane dane charakteryzujące środowisko województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2018r.)

Lp.	Wskaźnik	Województwo
1.	Najwyżej i najniżej położony punkt	Góra Dylewska 312 m n.p.m. Raczki Elbląskie 1,8 m p.p.m
2.	Powierzchnia gruntów pod wodami (ha)	137 401
3.	Liczba jezior o powierzchni powyżej 1 ha	1 081
4.	Grunty leśne (ha), w tym lasy	793 619 ha 783 616 ha
5.	Obszary prawnie chronione (ha)	1 128 501,10 (46,7% powierzchni całkowitej województwa)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ, GDOŚ, GUS (Rocznik Statystyczny województwa warmińsko-mazurskiego 2019)

4. Zasoby wodne

- 4.1. Obszar województwa znajduje się w zlewisku Morza Bałtyckiego i leży w dorzeczach:
  - 4.1.1. Wisły (obszar dorzecza obejmuje: region wodny Środkowej Wisły oraz region wodny Dolnej Wisły),
  - 4.1.2. Pregoły (obszar dorzecza obejmuje: region wodny rzek Łyny i Węgorapy),
  - 4.1.3. Jarft (obszar dorzecza obejmuje: region wodny rzeki Jarft),
  - 4.1.4. Świeżej (obszar dorzecza obejmuje: region wodny rzeki Świeżej).

- 4.2. Sieć rzeczna składa się głównie z krótkich rzek o niewielkich dorzeczach.
- 4.2.1. Długość rzek i kanałów wynosi ogółem 6 463 km, co stanowi 8,7% długości rzek i kanałów w Polsce. Do najdłuższych rzek, płynących częściowo lub w całości w granicach województwa należą: Łyna (długość w granicach województwa 208,57km), Pastęka (186,82 km), Wałsza (170,84 km), Drwęca (103,63 km) i Pisa (96,95 km).
- 4.3. Na terenie województwa znajduje się 1 081 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, w tym 320 o powierzchni powyżej 50 ha. Łącznie zajmują powierzchnię 127 276,53 ha.
- 4.3.1. Na terenie województwa znajdują się dwa największe jeziora w Polsce: Śniardwy i Mamry oraz najdłuższe jezioro w Polsce – Jeziorak.
- 4.3.2. To również największe systemy połączonych ze sobą jezior:
- System Wielkich Jezior Mazurskich – system jezior i kanałów łączący jezioro Śniardwy z Mamrami – wyrównany poziom wody w całym systemie,
  - System Jezior Warmińskich – obejmuje liczne jeziora połączone Kanałem Elbląskim – system poprzez Kanał łączy się z Zalewem Wiślanym, a poprzez rzekę Drwęcę – z Wisłą.
- 4.4. Wielkość zasobów wodnych jezior w województwie wynosi 8 527 377 tys. m³, w tym 96% zasobów wodnych zgromadzonych jest w 311 jeziorach o powierzchni powyżej 50 ha. Pojemność 100 tys. m³ przekracza 17 jezior o łącznych zasobach wodnych 3 481 402 tys. m³, co stanowi 42,6% zasobów województwa. Zasoby wodne jezior o powierzchni mniejszej od 50 ha wynoszą 348 395 tys. m³.
- 4.5. Szacuje się, że na terenie województwa powierzchnia zajęta przez mokradła i bagna wynosi ok. 800 km².
- 4.6. Na terenie województwa znajduje się 12 głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP). Ustalone zasoby eksploatacyjne (ujęć eksploatowanych) zwykłych wód podziemnych województwa wynoszą ok. 130,3 tys. m³/h (tj. 3,13 mln m³/dobę) i stanowią ok. 6,7% zasobów eksploatacyjnych kraju. Moduł zasobów eksploatacyjnych wynosi ok. 5,38 m³/h/km² i stanowi 86,4% modułu krajowego (6,23 m³/h/km²).
- 4.7. Stan wód badany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na jego podstawie przeprowadzano klasyfikację stanu ekologicznego, która pokazała, że zdecydowana większość wód płynących ma stan ekologiczny umiarkowany bądź dobry.
- 4.8. Na podstawie badanego stanu czystości jezior województwa, zdecydowana większość wód odpowiadała mezotrofii i umiarkowanej eutrofii (klasy I i II – 64%), a silnie zeutrofizowane i zdegradowane wody stanowiły około 1/3 jezior (klasa III i poza klasą – 36%).
- 4.9. W dorzeczach Wisły, Pregoły, Jarftu i Świeżej na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego stwierdzono dobry stan chemiczny i ilościowy jednolitych części wód podziemnych (JCWPd).
- 4.10. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego określono *wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć* tylko w granicach działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie – są to obszary o łącznej powierzchni 12 644 ha.

Tabela 3 Wody powierzchniowe i podziemne w granicach obszaru działania RZGW w Warszawie jako wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych i wody podziemne obszaru zasilania studni

Lp.	JCWP (rzeczne/jeziorne)/wody podziemne obszaru zasilania studni	kod JCWP
1.	Guber od dopływu z jeziora Siercz do Rawy z Dejną od wypływu z jez. Dejnowa	PLRW700020584839
2.	Guber od Rawy do ujścia	PLRW70002058489
3.	Sajna od starego koryta Sajny do ujścia	PLRW7000205848899
4.	studnia w m. Doba (gm. Giżycko)*	

* wody wrażliwe wskazane ze względu na przekroczenia w wodach podziemnych

Źródło: RZGW w Warszawie

Wnioski:

- priorytetem jest zapewnienie dostępu mieszkańcom Warmii i Mazur do dobrej jakości wody pitnej,
- konieczna jest ochrona wód powierzchniowych poprzez ograniczenie dopływu zanieczyszczeń, w szczególności biogennych,
- konieczne jest ograniczanie wpływu działalności człowieka na zasoby wód podziemnych (niezbędna jest szczególna ochrona zbiorników wód podziemnych bez izolacji).

5. Powietrze i hałas

- 5.1. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego jakość powietrza atmosferycznego w 2019 roku mierzona była na dziewięciu stacjach pomiarowych, z których 8 administrowanych było przez WIOŚ w Olsztynie.
- 5.2. Na podstawie corocznych badań stanu powietrza (Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2018), jakość powietrza w województwie warmińsko-mazurskim jest dobra:
  - 5.2.1. wszystkie strefy na terenie województwa ze względu na ochronę zdrowia zostały zakwalifikowane do klasy A dla wszystkich rozważanych w ocenie zanieczyszczeń.
  - 5.2.2. wszystkie strefy na terenie województwa ze względu na ochronę roślin zostały zakwalifikowane do klasy A dla wszystkich rozważanych w ocenie zanieczyszczeń.
  - 5.2.3. stwierdzono również wzrost wartości stężeń BaP w pyłe PM10 we wszystkich 3 strefach w województwie, tj. miasto Elbląg, miasto Olsztyn oraz w strefie warmińsko-mazurskiej.
  - 5.2.4. W województwie opracowano trzy programy ochrony powietrza dla stref, dla których nastąpiło przekroczenie standardów BaP w pyłe PM10, tj. dla miasta Olsztyn, Elbląg oraz dla pozostałej części województwa.
  - 5.2.5. Na terenie województwa wzrasta udział w emisji ogółem zanieczyszczeń z transportu drogowego, co związane jest bezpośrednio z systematycznym wzrostem liczby pojazdów oraz natężenia ruchu pojazdów.

- 5.2.6. Dodatkowo, czynnikami zwiększającymi zużycie paliwa, a tym samym emisję zanieczyszczeń jest brak płynności ruchu, nieodpowiedni stan nawierzchni dróg oraz wyeksploatowany tabor samochodowy.
- 5.2.7. Warto zaznaczyć, że przez teren województwa przebiegają trasy tranzytowe w kierunku granic z Federacją Rosyjską (zewnętrzna granica Unii Europejskiej) oraz Litwą, co powoduje dużą emisję liniową wzdłuż tych korytarzy komunikacyjnych;
- 5.2.8. Największe oddziaływanie na środowisko w zakresie hałasu, ma hałas komunikacyjny.
- 5.2.9. W analizach stanu klimatu akustycznego dla hałasu drogowego stosuje się tzw. wskaźnik presji motoryzacji na środowisko, który koreluje potoki ruchu samochodowego z gęstością infrastruktury drogowej przez co jego wartość jest proporcjonalna do zagrożenia hałasem. Wartość wskaźnika presji motoryzacji na środowisko w województwie warmińsko-mazurskim jest najniższa w Polsce i została przyjęta jako wskaźnik odniesienia równy 1.
- 5.2.10. Hałas emitowany przez zakłady produkcyjne i usługowe ma charakter lokalny i stanowi uciążliwość dla okolicznych mieszkańców.

Wnioski:

- niezbędne jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw konwencjonalnych oraz zanieczyszczeń komunikacyjnych.

6. Ochrona przyrody i lasów

6.1. Blisko 47% powierzchni województwa objęte jest powierzchniowymi formami ochrony przyrody. Na terenie województwa nie ma parku narodowego.

6.2. Natura 2000

- 6.2.1. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego położonych jest, w całości lub częściowo, 16 obszarów specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 575 809 ha (23,8% jego powierzchni) oraz 44 obszary o znaczeniu dla Wspólnoty o powierzchni 258 190 ha (10,7% powierzchni).
- 6.2.2. Łącznie obszary Natura 2000, uwzględniając ich części wspólne, zajmują 664 990 ha, czyli 27,6% powierzchni województwa.

6.3. Lasy

- 6.3.1. Na terenie województwa jest 780,0 tys. ha gruntów leśnych, w tym 759,8 tys. ha lasów.
- 6.3.2. Lesistość województwa wynosi ok. 31,4%.
- 6.3.3. Gatunkami dominującymi w lasach pod względem powierzchni, jak i miąższości – są sosna, brzoza, świerk, olcha, dąb i buk.
- 6.3.4. Stan drzewostanów w lasach jest zbliżony do średniej krajowej, nieco lepszy w odniesieniu do gatunków iglastych niż liściastych.
- 6.3.5. Głównymi przyczynami uszkodzeń drzewostanów są czynniki biologiczne: choroby grzybowe i bakteryjne, zgryzanie przez zwierzynę oraz szkodniki owadzie. Spośród czynników abiotycznych największe znaczenie mają wiatry, okiślenie oraz zmiany stosunków wodnych.
- 6.3.6. Na terenie województwa funkcjonują trzy leśne kompleksy promocyjne: Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Mazurskie”, utworzony w 2002r. oraz Leśny Kompleks Promocyjny

„Lasy Olsztyńskie”, utworzony w 2011r. a także Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Elbląsko-Żuławskie”, utworzony w 2011r.

Wnioski:

- niezbędne są działania dotyczące zachowanie i poprawy stanu bioróżnorodności obszarów leśnych na Warmii i Mazurach.

7. Infrastruktura ochrony środowiska

7.1. Zaopatrzenie w wodę

- 7.1.1. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018r. wyniosło ogółem 120,2 mln m³/rok, w tym m.in.: na potrzeby przemysłu 32,9 mln m³, gospodarstw domowych 45,9 mln m³.
- 7.1.2. W ostatnich latach w województwie obserwuje się systematyczne zmniejszanie zużycia wody ogółem (w tym w przemyśle). Od lat zauważalna była tendencja spadkowa zużycia wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego odbiorcę. *Jednak na dzień 31.12.2018 r. wskaźnik zużycia wody na 1 mieszkańca województwa był o 3,5% wyższy niż w 2017 r.*
- 7.1.3. Wg danych GUS (stan na 31.12.2018r.) łączna długość sieci wodociągowej rozdzielczej wynosiła 16 230,70 km. Z sieci wodociągowej korzystało (stan na 31.12.2018r.) 94,8% mieszkańców województwa, w 98,9% mieszkańców miast i 88,8% mieszkańców wsi.

7.2. Kanalizacja sanitarna

- 7.2.1. Wg danych GUS (stan na 31.12.2018r.) łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 7 177,20 km. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 74,4% mieszkańców województwa, w tym 95,6% mieszkańców miast i 43,9% mieszkańców wsi.
- 7.2.2. Długość sieci kanalizacyjnej i liczba gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji sanitarnej systematycznie rośnie.
- 7.2.3. Na terenie województwa (wg danych GUS na 31.12.2017r.) znajdowało się 243 oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym 177 biologicznych i 66 biologicznych z podwyższonym usuwaniem biogenów. Z oczyszczalni ścieków korzystało 76,6% ludności województwa.

7.3. Gospodarka odpadami

- 7.3.1. Na terenie województwa odebrano (wg stanu na dzień 31.12.2017r.) 423,71 tys. ton odpadów komunalnych, w tym z odpadów zmieszanych 347,55 tys. ton i selektywnie zbieranych 76,16 tys. ton. W ciągu ostatnich lat wielkości te znacząco wzrosły.
- 7.3.2. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że na terenie województwa dominuje odbiór zmieszanych odpadów. Na jednego mieszkańca województwa w roku 2018 przypadało średnio ponad 60 kg zebranych selektywnie odpadów komunalnych (w kraju – 93,9kg).
- 7.3.3. Województwo warmińsko-mazurskie podzielone jest na 5 Regionów Gospodarki Odpadami, w których zostały oddane zakłady unieszkodliwiania odpadów współfinansowane ze środków UE (Działdowo, Rudno k. Ostródy, Elbląg, Olsztyn, Spytkowo k. Giżycka oraz Etłk).
- wszystkie one pełnią funkcje instalacji regionalnych, zgodnie z nomenklaturą obowiązującej ustawy o odpadach;
  - łączna przepustowość instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych wynosi 534 tys. ton/rok (Źródło: Urząd Marszałkowski W W-M 2020).

- 7.3.4. W województwie warmińsko-mazurskim w grudniu 2018 roku funkcjonowało 9 czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o łącznej powierzchni 63,5 ha.
- 7.3.5. Na podstawie danych Wojewódzkiego Systemu Odpadowego, w 2018 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wytworzono 2 121,36 ton odpadów medycznych i weterynaryjnych, z czego 96,9% stanowiły odpady medyczne. W województwie do 2018 roku funkcjonowała 1 spalarnia odpadów medycznych i weterynaryjnych, której potencjał był niewystarczający do zagospodarowania powstających odpadów (przepustowość ok. 700 ton/rok). Od października 2019 r. spalarnia nie funkcjonuje.
- 7.3.6. Szacuje się, że na terenie województwa, według stanu WBDA (baza azbestowa) na dzień 29 lipca 2020r., do unieszkodliwienia pozostawało 204,3 tys. Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 173,7 tys. Mg było w posiadaniu osób fizycznych.
- 7.3.7. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 roku wytworzono 28,96 tys. ton odpadów niebezpiecznych, w tym największe ilości stanowiły:
- 17 – Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)* – 9,83 tys. ton,
  - 13 – Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)* – 6,16 tys. ton,
  - 16 – Odpady nieujęte w innych grupach* – 4,05 tys. ton,
  - 18 – Odpady medyczne i weterynaryjne (z wyłączeniem odpadów kuchennych i restauracyjnych niezwiązanych z opieką zdrowotną lub weterynaryjną) – 2,03 tys. ton.

7.4. Ochrona atmosfery

7.4.1. Odnawialne Źródła Energii

- Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2018 równa była 969,2 GWh. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2018 wynosił 82,8 %,
- Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych znajdujących się w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2018 wyniosło 1034,7 GWh, w przeliczeniu na 1 mieszkańca 722,9 kWh. W podziale na podregiony: - podregion elbląski 317,0 GWh, - podregion ełcki 218,2 GWh, - podregion olsztyński 446,5 GWh,
- Moc zainstalowana [MW] instalacji odnawialnych źródeł energii wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku w województwie warmińsko-mazurskim to 458,175 MW pochodzące z 217 instalacji. Moc zainstalowana pochodząca z: instalacji wykorzystujących biogaz, to 17,205 MW, instalacji wykorzystujących biomasę 26,044 MW, instalacji wykorzystujących energię wiatru 356,985 MW, instalacji wykorzystujących hydroenergię 15,165 MW, instalacji wykorzystujących energię promieniowania słonecznego 42,776 MW. Łączna moc zainstalowana dla całego kraju wynosiła zaś 9 106,258 MW,
- Łączne zestawienie rodzajów i zainstalowanej mocy elektrowni wykorzystujących Odnawialnych Źródeł Energii w województwie warmińsko-mazurskim przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4 Zestawienie rodzajów i zainstalowanej mocy elektrowni wykorzystujących Odnawialnych Źródeł Energii w województwie warmińsko-mazurskim (*stan na 31.12.2019r.*)

Województwo warmińsko-mazurskie	
Wyszczególnienie	Moc [MW]
elektrownie biogazowe	17,205
elektrownie biomasowe	26,044
elektrownie słoneczne	42,776
elektrownie wiatrowe	356,985
elektrownie wodne	15,165
RAZEM	458,175

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki

7.5. Energetyka i elektroenergetyka

- W województwie długość sieci ciepłej wynosi ok. 951 km, w tym sieci przesyłowej 580,5 km, natomiast liczba kotłowni – 1,1 tys. szt.,
- Zagęszczenie sieci ciepłej na 100 km² powierzchni województwa wynosi 3,9 km (w kraju 7,6 km). W dziewięciu powiatach województwa zagęszczenie sieci nie przekracza 2 km.,
- Do zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na terenie województwa zaliczono 80 podmiotów emitujących pyły, gazy lub oba rodzaje zanieczyszczeń,
- Na terenie województwa są czynne m.in. linie elektroenergetyczne o napięciach znamionowych 220kV i 400kV oraz stacje rozdzielcze o transformacji 400/220/110 kV i 220/110 kV. Planowana jest budowa linii elektroenergetycznej o napięciu znamionowym 400 kV przebiegającej przez wschodnią część województwa oraz z Olsztyna do Ostrołęki i z Olsztyna do Płocka. Inwestycja jest niezbędna dla zapewnienia wystarczających, stabilnych dostaw energii elektrycznej do wszystkich odbiorców w północno-wschodniej i centralnej Polsce. Nowa instalacja zastąpi funkcjonującą od ponad 47 lat linię 220 kV.,
- Na terenie województwa systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na energię elektryczną, w szczególności w gospodarstwach domowych. Nie wiąże się to z dynamiką zmian w systemie przesyłowym, m.in. brakuje nowych i modernizacji starych linii wysokich napięć oraz głównych punktów zasilania.

Wnioski:

- wskazane jest dalsze wspieranie budowy i modernizacji instalacji wykorzystujących Odnawialne Źródła Energii oraz wsparcie projektów z zakresu poprawy efektywności energetycznej.

3.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza

1. Województwo warmińsko-mazurskie położone jest w północno-wschodniej Polsce. Jest czwartym co do wielkości województwem w kraju.
2. Północną granicę województwa stanowi granica Państwa z Federacją Rosyjską – Obwód Kaliningradzki, stanowiąc jednocześnie zewnętrzną granicą Unii Europejskiej o łącznej długości 208 km.
3. Najważniejsze wskaźniki, charakteryzujące sytuację społeczno-gospodarczą, zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 5 Wybrane wskaźniki charakteryzujące sytuację społeczno-gospodarczą województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2018r.)

Lp.	Wskaźnik	Województwo	Polska
1.	Powierzchnia (tys. km ²)	24,173	312,7
2.	Ludność (mln osób)	1,4289	38,4111
3.	Gęstość zaludnienia na 1 km ² powierzchni (osoba)	59	123
4.	Saldo migracji na 1 000 mieszkańców (osoba)	-2,4	0,1
5.	Stopa bezrobocia rejestrowanego ogółem (%)	10,4	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4. Ważna z punktu gospodarczego, ale również środowiskowego, jest także struktura użytkowania gruntów. Warto odnotować, że powierzchnia użytków rolnych w województwie stanowi 54,2% jego powierzchni, a pozostałą część zajmują: grunty leśne i zadrzewione – 32,9%, wody – 5,7%, grunty zabudowane – 3,7% i pozostałe grunty – 3,5%, w tym nieużytki – 3,1%.
5. Tereny wiejskie zajmują aż 97,5% powierzchni województwa, co oznacza najwyższy udział w kraju, przy czym na 1 miejscowość wiejską przypada średnio ok. 147 mieszkańców.

Tabela 6 Struktura przestrzenno-demograficzna województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2018r.)

Rodzaj terenu	Liczba mieszkańców województwa
miejski	842 964
wiejski	586 019

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS 2019

6. Należy również zaznaczyć, że tylko 2 miasta – Olsztyn i Elbląg przekraczają 100 000 mieszkańców, a 1/3 ludności miejskiej mieszka w miastach do 20 tys. mieszkańców.
7. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym w roku 2018 wynosił 1 513,28 zł (1 643,14 zł Polska).
  - 7.1. Według danych Eurostat województwo warmińsko-mazurskie jest jednym z najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej.
8. Województwo warmińsko-mazurskie cechuje niski stopień uprzemysłowienia. Główne gałęzie gospodarki to: rolnictwo, przetwórstwo spożywcze, leśnictwo, przemysł meblarski, turystyka.
  - 8.1. Warto zaznaczyć, że rolnictwo wykorzystuje ok. 75% powierzchni ewidencyjnej użytków rolnych, zaś w strukturze zasiewów przeważają rośliny zbożowe, stanowiące 80% powierzchni wykorzystywanych gruntów ornych.

- 8.2. Na terenie województwa działa 2870 gospodarstw ekologicznych prowadzących uprawy na powierzchni 80 817 ha (GUS 2018).
9. Elementem wyróżniającym, na tle innych regionów Polski jest zewnętrzna granica Unii Europejskiej z Federacją Rosyjską, województwo warmińsko mazurskie posiada jako jedyne przejścia graniczne z Rosją.
  - 9.1. Województwo prowadzi współpracę z Obwodem Kaliningradzkim w pięciu priorytetowych obszarach: działalność gospodarcza, polityka społeczna, turystyka, ochrona zdrowia, sport oraz wymiana kulturalna.

3.3. Nadzwyczajne zagrożenia

1. Wśród wielu form wzajemnych relacji między człowiekiem a środowiskiem, niektóre z nich mogą stwarzać nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska. Można je podzielić na długookresowe i krótkookresowe.
2. Wśród tych pierwszych, rozumianych jako stopniowe i długotrwałe oddziaływanie, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego należy zwrócić uwagę na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, w tym w szczególności:
  - 2.1. podnoszenie się wód Morza Bałtyckiego;
  - 2.2. powodzie;
  - 2.3. ekstremalne zjawiska pogodowe m.in. burze, gradobicia, wiatry huraganowe i trąby powietrzne;
  - 2.4. deficyt wody, a co z tym również jest związane: występowanie susz, ogólny spadek wilgotności gleb oraz obniżenie poziomu wód;
  - 2.5. erozja gleb;
  - 2.6. utrata różnorodności biologicznej oraz wymieranie gatunków roślin i zwierząt;
  - 2.7. zmiany gatunkowe i jakościowe siedlisk, w tym lasów;
  - 2.8. zwiększanie populacji roślin i zwierząt będących chwastami i szkodnikami;
  - 2.9. wzrost presji turystycznej;
  - 2.10. niewłaściwie prowadzona gospodarka przestrzenna, w tym niekontrolowana urbanizacja.
3. Wśród wielu zagrożeń krótkookresowych dla środowiska, które potencjalnie mogą mieć wpływ na środowisko Warmii i Mazur, należy wymienić:
  - 3.1. zanieczyszczenia środowiska w wyniku zdarzeń mających znamiona poważnej awarii, np. zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi;
  - 3.2. pożary;
4. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego m.in. ze względu na ukształtowanie terenu mogą potencjalnie występować następujące zagrożenia:
  - 4.1. okresowe powodzie i podtopienia, w szczególności obejmuje to obszar Żuław Elbląskich i Wysoczyzny Elbląskiej – zgodnie z danymi Urzędu Wojewódzkiego zagrożenie powodziowe dotyczy miejscowości na terenie powiatu bartoszyckiego, braniewskiego, działdowskiego, elbląskiego, lidzbarskiego, nidzickiego, nowomiejskiego, ostródzkiego, węgorzewskiego;
  - 4.2. zagrożenia zasobów wód podziemnych na terenach, gdzie jest brak lub jest nieciągła izolacja terenu;
  - 4.3. szacuje się, że w województwie:

- 4.3.1. 17,2% powierzchni ogólnej zagrożonych jest erozją wietrzną gleb użytkowanych rolniczo, w tym 14,9% w stopniu słabym, 2,3% średnim,
- 4.3.2. 29,2% powierzchni ogólnej zagrożonych jest erozją wodną powierzchniową gruntów rolnych i leśnych, w tym 15% w stopniu słabym, 14,2% średnim,
- 4.3.3. 35,9% powierzchni ogólnej zagrożonych jest erozją wodną wąwozową gruntów rolnych i leśnych, w tym 30,6% w stopniu słabym, 5,2% średnim;
- 4.4. województwo nie leży w strefie występowania deficytu wód powierzchniowych i podziemnych w Polsce – niedobory wody mogą występować w skali lokalnej i uwarunkowane są budową geologiczną, niedoborem retencji powierzchniowej (w tym zbiornikowej i gruntowej), zmiennymi warunkami meteorologicznymi (niedostatek opadów) oraz czynnikami natury antropogenicznej (m.in. niewłaściwa melioracja i intensywne odwadnianie terenów podmokłych, zabudowa powierzchni terenu uniemożliwiająca infiltrację wód, zły stan urządzeń hydrotechnicznych, zanieczyszczenie wód, nadmierny pobór wód);
- 4.5. na terenie województwa, wg stanu na dzień 31.12.2019r., znajdowało się 10 podmiotów zakwalifikowanych jako zakłady:
- o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – 3 zakłady,
  - o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – 7 zakładów.

Tabela 7 Zestawienie zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej

Lp.	Nazwa i adres zakładu	
Wykaz zakładów o dużym ryzyku awarii przemysłowej (ZDR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.		
1.	DragonGaz Sp. z o. o., Rozlewnia Gazu Płynnego w Redakach	14-240 Redaki, gm. Susz
2.	"GLOB-TERMINAL" Sp. z o.o.	14-500 Braniewo, ul. Olsztyńska 5
3.	Chemikals Sp. z o.o.	14-500 Braniewo, ul. Siedlisko 8
Wykaz zakładów o zwiększonym ryzyku awarii przemysłowej (ZZR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.		
4.	BARTER S.A., Regionalne Centrum Dystrybucji Gazu LPG	11-010 Barczewo, ul. Zatorze 1
5.	ZDROWY DRÓB Sp. z o.o., ul. Jesienna 3, 10-370 Olsztyn, Ferma drobiu położona w miejscowości Trękusek	11-020 Trękusek, ul. Trękusek 11
6.	Michelin Polska S.A.	10-454 Olsztyn, ul. Leonharda 9
7.	PKN ORLEN S.A. Terminal Paliw Nr 61 w Gutkowie	11-041 Gutkowo 54, ul. Szosa Łukaszewicza
8.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie	19-300 Ełk, ul. Sportowa 1
9.	Ferma drobiu NIESTOJA Adam Śliwiński	13-200 Niestoja, gm. Działdowo
10.	BLU-GAZ S.C. AGNIESZKA STRUŚ, IRENEUSZ MŁYŃSKI	13-100 Nidzica, ul. Przemysłowa 3

Źródło: <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>

3.4. Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania

Tabela 8 Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Stan środowiska • unikatowy w skali kraju i Europy region wysokiej bioróżnorodności i zachowanych, wyjątkowych walorach środowiska naturalnego • urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora (największy wskaźnik jeziorności w kraju), liczne i zwarte kompleksy leśne • cenne siedliska i ostoje rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów • liczne korytarze ekologiczne – zarówno lądowe, jak i wodne, które umożliwiają migrację zwierząt w skali kontynentalnej • małe zanieczyszczenie środowiska Uwarunkowania społeczne • silny ośrodek akademicki w Olsztynie • granica UE z Federacją Rosyjską System finansowania • programy finansowe ukierunkowane na ochronę środowiska • działalność instytucji publicznych finansujących zadania związane z ochroną środowiska	Stan środowiska • niewystarczający poziom realizacji KPOŚK i WPGO • niewystarczający poziom działań w zakresie oszczędności energii • występujące zjawisko nadmiernej suburbanizacji oraz dewastowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych Uwarunkowania społeczne • peryferyjne położenie i słaba dostępność komunikacyjna • wysokie ceny nośników energii • bardzo niska gęstość zaludnienia i rozproszenie sieci osadniczej System finansowania • niska konkurencyjność Regionu • niskie dochody gmin i mieszkańców – jeden z najbiedniejszych regionów w UE • niskie wpływy środków na ochronę środowiska
SZANSE	ZAGROŻENIA
Stan środowiska • możliwość rozwoju i wykorzystania energii z OZE • wzrost zapotrzebowania na innowacyjne rozwiązania zmniejszające oddziaływanie człowieka i jego działalności na środowisko • możliwość rozwoju województwa dzięki realizacji przekopu Mierzei Wiślanej oraz rozwoju portu w Elblągu Uwarunkowania społeczne • wzrost zapotrzebowania na produkty ekologiczne • korzystne warunki do rozwoju działalności gospodarczej opartej o zasoby przyrodnicze System finansowania • dostępność środków na finansowanie zadań z ochrony środowiska, w tym funduszy europejskich z kolejnej perspektywy finansowej • uruchomienie tzw. tarczy antykryzysowej związanej z rozprzestrzenianiem pandemii wirusa SARS-CoV-2	Stan środowiska • niewłaściwie prowadzona gospodarka przestrzenna, w tym niekontrolowana urbanizacja • zdekapitalizowany stan urządzeń i sieci elektroenergetycznych Uwarunkowania społeczne • postępujący proces starzenia się społeczeństwa System finansowania • brak zabezpieczenia środków na zadania własne jednostek sektora finansów publicznych • sytuacja gospodarcza związana z możliwym dalszym rozprzestrzenianiem pandemii wirusa SARS-CoV-2 oraz możliwe okresowe problemy beneficjentów ze spłatą bieżących należności finansowych

Źródło: opracowanie własne

4. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I INSTRUMENTY FINANSOWANIA

4.1. Potencjał organizacyjny WFOŚiGW w Olsztynie

1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest samodzielną instytucją finansową, posiadającą osobowość prawną. Fundusz tworzy podstawowy element regionalnego systemu finansowania ochrony środowiska i jest integralną częścią krajowego systemu ochrony środowiska.
2. Prawne i finansowe podstawy działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie wyznacza: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.).
3. Fundusz posiada ponad 20-letnie doświadczenie w finansowym wspomaganie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, wynikających z polityki ekologicznej państwa oraz z polityki regionalnej.
4. Dotychczas wypracowany system finansowania jest spójny, sprawnie funkcjonujący i gwarantujący zbilansowanie środków na każdą inwestycję proekologiczną spełniającą wymagane kryteria.
5. Fundusz posiada ogromne doświadczenie w finansowaniu podmiotów funkcjonujących w różnych formach organizacyjno-prawnych, w tym w finansowaniu przedsięwzięć realizowanych przez osoby fizyczne.
6. Fundusz posiada wysoko kwalifikowaną kadre, posiadającą wieloletnie doświadczenie, również w realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich.

4.2. Polityka komunikacyjna WFOŚiGW w Olsztynie

1. Polityka komunikacyjna Funduszu określona jest przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi, tj. zarządzeniami Prezesa Zarządu Wojewódzkiego Funduszu.
2. Zarząd Funduszu oraz pracownicy Biura Funduszu mają zapewniony bieżący dostęp do informacji niezbędnych do wykonywania przez nich swoich obowiązków.
3. Stosowane są również zróżnicowane formy komunikacji Funduszu z beneficjentem oraz współpracującymi podmiotami.
  - 3.1. Komunikacja odbywa się m.in. poprzez strony internetowe, materiały promocyjne, stosowane są również różne publikatory oraz współpraca z mediami.
  - 3.2. Bezpośrednie spotkania z beneficjentami oraz zaangażowanie w prowadzenie inwestycji, umożliwiają szybką i elastyczną pracę Funduszu, która pozytywnie oceniana jest przez współpracujące podmioty.

4.3. Potencjał finansowy WFOŚiGW w Olsztynie

1. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że potencjał finansowy Funduszu oznacza łączny stan i strukturę aktywów netto posiadanych przez WFOŚiGW w Olsztynie oraz wypracowane zasady gospodarki finansowej Funduszu.
2. Fundusz udziela pomocy finansowej w formie preferencyjnych pożyczek (o niskim oprocentowaniu, z możliwością częściowego umorzenia), dotacji, w tym poprzez przekazywanie środków państwowym jednostkom budżetowym oraz dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.
  - 2.1. Zasady udzielania dofinansowania ze środków Funduszu ustala Rada Nadzorcza Funduszu.
  - 2.2. Fundusz nie prowadzi operacji kapitałowych.
3. Fundusz finansuje przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska ze środków własnych w formie zwrotnej (pożyczkowej) oraz w formie bezzwrotnej (dotacyjnej).
  - 3.1. Dominującą pozycję w strukturze finansowania stanowią pożyczki. Są one przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych, w tym zapewnienie finansowania projektów realizowanych w ramach funduszy europejskich.
  - 3.2. Środki w formie dotacji przeznaczone są przede wszystkim na zadania związane z edukacją ekologiczną, ochroną bioróżnorodności czy monitoringiem.
4. W porównaniu z latami 2013-2016 - w okresie 2017-2020⁴ nastąpił wzrost łącznej wartości majątku netto Funduszu z ok. 114 mln zł do ok. 122 mln zł, tj. o 8 mln zł, tj. 107%.
  - 4.1. Należy zaznaczyć, że wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i kar w ostatnich latach stanowią jedynie ok. 21% rocznych wpływów Funduszu. Wynika to m.in. z niskiego uprzemysłowienia w regionie.
5. W związku z wysokim zapotrzebowaniem na środki, Fundusz podejmuje działania zmierzające do zbilansowania swoich źródeł przychodów, aktywnie pozyskując dodatkowe środki na realizację zadań statutowych. Składają się na to pożyczki z NFOŚiGW i środki udostępnione w ramach wspólnych programów z NFOŚiGW. Łączna wartość zobowiązań na koniec 2020r. wynosi 47% należności.
6. Najważniejsze elementy prowadzenia gospodarki finansowej Funduszu to:
  - 6.1. efektywne wykorzystywanie zwrotnych/odnawialnych instrumentów finansowych – relacja pozyskanych opłat za korzystanie ze środowiska oraz kar do wypłaconego finansowania ze środków Funduszu w latach 2017-2020 wyniosła 1 : 3,3.
  - 6.2. mechanizm samofinansowania Funduszy tj. pokrycie kosztów utrzymania organów i biura Funduszu z uzyskanych przychodów.

⁴ Z uwzględnieniem planu finansowego na 2020r.

4.4. Analiza SWOT WFOŚiGW w Olsztynie

Tabela 9 Analiza SWOT WFOŚiGW w Olsztynie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Pozycja stabilnej i rozpoznawalnej w województwie warmińsko-mazurskim instytucji zajmującej się finansowaniem w zakresie ochrony środowiska; • zgromadzony i wypracowany przez lata potencjał organizacyjny; • wieloletnie doświadczenia we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami ochrony środowiska, bankami, przedsiębiorcami, sytuujące Fundusz jako wiodącą instytucją finansującą proekologiczne przedsięwzięcia oraz w finansowaniu podmiotów o różnych formach organizacyjno-prawnych; • instytucjonalna zdolność do wdrażania programów europejskich uzyskana w wyniku uczestnictwa przy realizacji projektów finansowanych ze środków UE; • wypracowane zasady gospodarki finansowej i procedury finansowania projektów w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej; • elastyczne reagowanie na potrzeby rynku; • wiarygodność finansowa i stabilność potencjału finansowego związana ze stabilnym źródłem przychodów opartym o regulacje ustawowe; • dobra znajomość uwarunkowań, problemów związanych ze środowiskiem na poziomie regionalnym; • szeroka, konkurencyjna oferta finansowa (nabory stałe wniosków, programy priorytetowe, konkursy); • wysoki poziom zaufania i zadowolenia beneficjentów.	• przestarzałe narzędzie informatyczne w postaci generatora wniosków; • brak jednolitego systemu mierzenia i prezentowania uzyskiwanych efektów ekologicznych; • ograniczone wpływy finansowe wynikające z charakteru społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• udział w realizacji programów europejskich w nowej perspektywie 2021-2027 na zadania związane z ochroną środowiska ; • system współpracy w finansowaniu zadań o charakterze ponadregionalnym z NFOSiGW oraz z innymi Funduszami i instytucjami ochrony środowiska; • sukcesywny wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców przekładający się na duże zainteresowanie ochroną środowiska i działaniami z tym związanymi.	• zmienność przepisów prawa; • zmienność zasad realizacji wspólnych z NF programów; • zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań przez samorządy terytorialne z uwagi na ich zadłużenie. • spowolnienie rozwoju gospodarczego regionu Warmii i Mazur związane z zagrożeniem COVID-19.

Źródło: opracowanie własne

5. WIZJA, MISJA I CELE STRATEGICZNE ORAZ ZADANIA STRATEGII DZIAŁANIA WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU

1. Fundusz odnosząc się do roli jak pełni w systemie finansowania ochrony środowiska, określa wizję swojego rozwoju:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie stanowi istotny element systemu Funduszy współpracujących wzajemnie oraz działających wspólnie z interesariuszami ochrony środowiska. Fundusz skutecznie i elastycznie wspiera beneficjentów w realizacji wysokiej jakości przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami.

Realizacji tej wizji będzie służyć wdrażanie misji Wojewódzkiego Funduszu.

Misją Funduszu jest skuteczne wspieranie działań na rzecz środowiska i transformacji do gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

2. Wojewódzki Fundusz, gospodarując środkami publicznymi, współuczestniczy w finansowaniu przedsięwzięć, służących poprawie stanu środowiska oraz stymulowaniu kształtowania właściwego stosunku człowieka do otaczającej go przyrody i krajobrazu, a tym samym do klimatu.
3. Uwzględniając misję, przyjęto następujący **cel strategiczny**:

Poprawa stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie jego zasobami, stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie warmińsko-mazurskim, w tym transformacji do gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

4. Realizacja misji i celu strategicznego Strategii Funduszu odbywać się będzie w oparciu o wyznaczone kierunki priorytetowe, w ramach których wskazane zostaną działania szczegółowe.
5. W ramach określania działań, uwzględniono również następujące zadania:
  - 5.1. optymalizację efektu ekologicznego w ramach posiadanych środków finansowych,
  - 5.2. wspomaganie finansowe przyjaznych dla środowiska technik i technologii,
  - 5.3. podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Warmii i Mazur, poprzez działania edukacyjne oraz informacyjne,
  - 5.4. aktywne uczestnictwo w realizacji polityki ekologicznej na szczeblu Regionu,
  - 5.5. podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Wojewódzkiego Funduszu.
6. Szczegółowe cele i zadania Funduszu określane są w corocznych Listach Przedsięwzięć Priorytetowych oraz Planach Działalności Funduszu.

7. W Strategii przyjęto obszary priorytetowe oraz działania, istotne do realizacji założonych celów:

6. OCENA POTRZEB FINANSOWANIA DZIAŁAŃ OCHRONY ŚRODOWISKA – OKREŚLENIE KIERUNKÓW PRIORYTETOWYCH W CELU REALIZACJI MISJI I CELU STRATEGICZNEGO

1. Zgodnie z przeprowadzoną analizą na potrzeby Strategii, w niniejszym rozdziale wskazano działania szczegółowe w poszczególnych obszarach priorytetowych, niezbędne do realizacji misji i celu strategicznego. Obszary określono zgodnie z Wspólną Strategią (projekt dokumentu).

1.1. Obszary priorytetowe na lata 2021 – 2024 zostały określone na podstawie Wspólnej Strategii na lata 2021-2024:

Priorytet 1	transformacja energetyczna gospodarki
Priorytet 2	jakość powietrza
Priorytet 3	adaptacja do zmian klimatu
Priorytet 4	gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami
Priorytet 5	kształtowanie świadomości proekologicznej i ochrona przyrody
Priorytet 6	gospodarka wodno-ściekowa
Priorytet 7	Inne działania z zakresu ochrony środowiska

6.1. Priorytet 1

Transformacja energetyczna gospodarki

Kluczowe cele do realizacji:

- a) Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych;
- b) Wzrost ilości wytwarzanej energii w skojarzeniu (wysokosprawna kogeneracja);
- c) Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej;
- d) Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych.

1. Cel tematyczny: transformacja energetyczna gospodarki

1.1. Cel operacyjny: Transformacja i modernizacja sektora energetycznego oraz ciepłowniczego

1.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.1.1. budowa, rozbudowa i modernizacja źródeł wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;

- 1.1.1.2. budowa, rozbudowa i modernizacja źródeł wysokosprawnej kogeneracji;
- 1.1.1.3. podniesienie efektywności gospodarowania energią m.in. poprzez ograniczenie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii.

6.2. Priorytet 2

Jakość powietrza

Kluczowe cele realizacji:

- a) Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza takich jak: pyły, tlenki azotu, dwutlenek siarki i benzo(a)piren;
- b) Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
- c) Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych;
- d) Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej.

1. Cel tematyczny: jakość powietrza

1.1. Cel operacyjny: Przejście na gospodarkę niskoemisyjną

1.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.1.1. budownictwo energooszczędne;
- 1.1.1.2. poprawa efektywności energetycznej, w tym oświetlenie LED ograniczenie lub likwidacja niskiej emisji;
- 1.1.1.3. wdrażanie elektromobilności poprzez zakup pojazdów z napędem elektrycznym i budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych;
- 1.1.1.4. opracowanie planów / programów dot. ochrony atmosfery, hałasu lub gospodarki energetycznej.

6.3. Priorytet 3

Adaptacja do zmian klimatu

Kluczowe cele do realizacji:

- a) Wzmocnienie systemu ochrony ludzi przed zagrożeniami;
- b) Wspieranie działalności monitoringu środowiska;
- c) Wzrost ilości zaoszczędzonej wody.

1. Cel tematyczny: adaptacja do zmian klimatu

1.1. Cel operacyjny: Przeciwdziałanie zmianom klimatu i nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska

1.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.1.1. przeciwdziałanie i usuwanie skutków nadzwyczajnych zagrożeń i klęsk żywiołowych;
- 1.1.1.2. wspieranie potencjału służb ratowniczych;
- 1.1.1.3. rozwój i utrzymanie systemów monitoringu środowiska;
- 1.1.1.4. zielono-niebieska infrastruktura, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa;
- 1.1.1.5. działania z zakresu zapobiegania powodzi i suszy, w tym: zwiększenie retencji w ekosystemach, urządzenia wodne.

6.4. Priorytet 4

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami

Kluczowe cele do realizacji:

- a) Ograniczenie masy składowanych odpadów;
- b) Zwiększenie masy odpadów podanych recyklingowi bądź odzyskowi;
- c) Przywracanie wartości użytkowych lub przyrodniczych terenom zniszczonym przez działalność człowieka (rekultywacja i poddanie zabiegom ochronnym).

1. Cel tematyczny: Gospodarka w obiegu zamkniętym, w tym: gospodarowanie odpadami

1.1. Cel operacyjny: Zapobieganie powstawaniu odpadów

1.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.1.1. realizacji projektów zgodnych z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami;
- 1.1.1.2. realizacja projektów wdrażających cele gospodarki o obiegu zamkniętym;
- 1.1.1.3. zbieranie i przetwarzanie odpadów ulegających biodegradacji odzysk i/lub unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym zawierających azbest;
- 1.1.1.4. rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych i nielegalnych składowisk odpadów;
- 1.1.1.5. budowa instalacji do zagospodarowania osadów ściekowych wykorzystanie odpadów do celów energetycznych, w tym budowa instalacji do termicznego unieszkodliwiania odpadów;
- 1.1.1.6. realizacja projektów związanych z PSZOK.

6.5. Priorytet 5

Kształtowanie świadomości proekologicznej i ochrona przyrody

Kluczowe cele do realizacji:

- a) Prowadzenie działań mających na celu ochronę siedlisk i gatunków zagrożonych;
- b) Prowadzenie działań związanych z ograniczaniem gatunków inwazyjnych;
- c) Prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych podnoszących świadomość ekologiczną społeczeństwa.

1. Cel tematyczny: edukacja ekologiczna

1.1. Cel operacyjny: Kształtowanie świadomości proekologicznej

1.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.1.1. realizacja działań edukacji ekologicznej;
- 1.1.1.2. dostęp do informacji o stanie środowiska oraz promocja postaw i zachowań prośrodowiskowych;
- 1.1.1.3. rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej.

2. Cel tematyczny: Ochrona przyrody

2.1. Cel operacyjny: Zachowanie różnorodności biologicznej

2.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 2.1.1.1. zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków;
- 2.1.1.2. restytucja bądź reintrodukcja rodzimych gatunków, cennych lub zagrożonych wyginięciem;
- 2.1.1.3. przywracanie drożności rzek poprzez likwidację przeszkód dla migracji ryb
- 2.1.1.4. ochrona obszarów wodno-błotnych;
- 2.1.1.5. poprawa bioróżnorodności obszarów leśnych;
- 2.1.1.6. ograniczenie antropopresji na gatunki i siedliska;
- 2.1.1.7. wspieranie organów ochrony przyrody w zakresie zarządzania obszarami prawnie chronionymi;
- 2.1.1.8. doskonalenie systemu ochrony przyrody (w tym m.in.: prace badawcze i projektowe związane z zasobami przyrodniczymi, inwentaryzacje przyrodnicze, badanie flory i fauny, programy i plany ochrony, plany urzędzeniowe lasów, itp.);
- 2.1.1.9. wsparcie funkcjonowania ośrodków rehabilitacji zwierząt;
- 2.1.1.10. przedsięwzięcia związane z rekultywacją zbiorników wodnych.

6.6. Priorytet 6

Gospodarka wodno-ściekowa

Kluczowe cele do realizacji:

- a) Zwiększenie liczby osób objętych ulepszonym systemem oczyszczania ścieków;
- b) Zwiększenie liczby osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę;
- c) Dalsza optymalizacji procesów oczyszczania ścieków komunalnych;
- d) Rozwój innowacyjnych technologii w zakresie oczyszczania ścieków w zanieczyszczeń problematycznych takich jak np. mikroplastyki, mikrozanieczyszczenia, itp.;
- e) Wypracowanie systemowych i efektywnych rozwiązania służących zagospodarowaniu osadów ściekowych;
- f) Zmniejszenie zużycia wody i emisji ścieków w przemyśle, a także budowa i modernizacja zakładowych oczyszczalni/podczyszczalni ścieków przemysłowych.
- g) W nowej strategii następuje wzmocnienie kierunku wydatkowania środków na cele związane z poprawą jakości powietrza, a także transformacją w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Konsekwentne działania Narodowego Funduszu (NFOŚiGW) i wojewódzkich funduszy (WFOŚiGW) w zakresie polepszania jakości powietrza przyczyniają się do wprowadzania coraz to nowych możliwości wsparcia beneficjentów. Wspólne działania przyczynią się do realizacji celów pakietu klimatyczno-energetycznego dla Polski oraz strategii „Europa 2020” w obszarze energii i klimatu.

1.Cel tematyczny: ochrona wód

1.2 Cel operacyjny: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

1.1.2. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.2.1. budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracjach ujętych w KPOŚK;
- 1.1.2.2. budowa, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach ujętych w KPOŚK;
- 1.1.2.3. budowa, rozbudowa i modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków;
- 1.1.2.4. budowa, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej poza aglomeracjami ujętymi w KPOŚK;
- 1.1.2.5. budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 1.1.2.6. budowa zbiorników bezodpływowych na gnojowicę i gnojówkę;
- 1.1.2.7. budowa zakładowych oczyszczalni / podczyszczalni ścieków;
- 1.1.2.8. budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji zagospodarowania i unieszkodliwiania osadów ściekowych.

2. Cel tematyczny: gospodarka wodna

2.1. Cel operacyjny: Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych

2.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 2.1.1.1. budowa, rozbudowa i modernizacja wodociągów – rozpatrywana łącznie z rozwiązaniem gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze;

- 2.1.1.2. budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury zaopatrzenia w wodę;
- 2.1.1.3. wspieranie projektów związanych z wdrożeniem programu działań mających na celu zmniejszenie i zapobieganie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

6.7. Priorytet 7

Inne działania z zakresu ochrony środowiska

1. Cel tematyczny: Ochrona środowiska

1.1. Cel operacyjny: Lepsze zarządzanie środowiskiem

1.1.1. Przedsięwzięcia priorytetowe:

- 1.1.1.1. wspieranie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- 1.1.1.2. opracowanie planów / programów dot. ochrony środowiska, których nie można przyporządkować do poszczególnych dziedzin.

7. FINANSOWANIE

1. W ramach strategicznych zasad wydatkowania posiadanych środków, przyjęto następujące zasady:

1.1. zasady ogólne:

1.1.1. sposób finansowania przedsięwzięć z wszystkich dziedzin ochrony środowiska oparty będzie o zasady nienaruszające reguły konkurencji.

1.2. zasady szczegółowe:

1.2.1. środki finansowe Wojewódzkiego Funduszu będą przeznaczane na wspomaganie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska dofinansowywanych środkami funduszy europejskich,

1.2.2. Wojewódzki Fundusz przeznaczy swoje środki na wspomaganie przedsięwzięć realizowanych wspólnie z NFOŚiGW w ramach ogólnopolskich programów dotacyjnych i pożyczkowych,

1.2.3. środki Wojewódzkiego Funduszu będą przeznaczane na wspomaganie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej oraz zgłaszanych przez służby ochrony środowiska, jako te, które stymulują kształtowanie właściwego stosunku człowieka do otaczającego go środowiska,

- 1.2.4. wspomagane będą pozostałe przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska.
2. Przyjęte zasady mają na celu stworzenie optymalnego systemu finansowania szerokiego katalogu działań ekologicznych przy określonych możliwościach finansowych Funduszu.
  3. **Na realizację przyjętych zadań (wymienionych w tabeli nr 10) szacunkowe zapotrzebowanie na środki Wojewódzkiego Funduszu w latach 2021-2024 wynosić będzie około 96 mln zł. (w tym: na działalność pożyczkową ok. 84,00 mln zł i na działalność dotacyjną ok. 12,00 mln zł).**
  4. Można spodziewać się, że zapotrzebowanie nie będzie równomiernie rozłożone w czasie. Wiąże się to m.in. z zakończeniem perspektywy finansowej 2014-2020, przygotowaniem do wdrażania kolejnej perspektywy finansowej, zadłużeniem jednostek samorządu terytorialnego – głównego beneficjenta środków.
  5. Poniżej w tabeli 10 przedstawiono szacunkowe dane finansowe dotyczącego okresu 2017-2020 z perspektywą do 2024r.
  6. Dodatkowo zaprezentowano zestawienie prognozy finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2021-2024 z realizacją finansowania ze środków Funduszu w latach 2017-2020.
  7. Biorąc powyższe pod uwagę celem jest przyjęcie następujących założeń:
    - 7.1. stan funduszu (wartość majątku) WFOŚiGW w Olsztynie nie powinien ulegać zmniejszeniu;
    - 7.2. Fundusz będzie czynił aktywne starania o pozyskanie dodatkowych środków na realizację celów statutowych;
    - 7.3. utrzymanie udziału finansowania bezzwrotnego na poziomie do 30% (dotacje, dopłaty, umorzenia).

Tabela 10 Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Finasowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (w mln zł)		Wykonanie 2017 r	Wykonanie 2018 r	Wykonanie 2019 r	Plan 2020 r	Plan 2021 r	Plan 2022 r	Plan 2023 r	Plan 2024 r	łącznie plan na lata 2021-2024
1	Działalność pożyczkowa ze środków własnych razem, z tego:	41,88	28,32	17,57	45,00	20,91	20,91	20,91	20,91	83,64
1.1	Ochrona wód i gospodarka wodna	15,62	7,01	6,75	15,08	5,23	5,23	5,23	5,23	20,91
1.2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	0,31	0,00	3,50	12,68	4,18	4,18	4,18	4,18	16,73
1.3	Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	22,96	20,88	6,69	14,33	8,36	8,36	8,36	8,36	33,45
1.4	Ochrona różnorodności biologicznej	0,10	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.5	Pozostałe	2,88	0,43	0,60	2,91	3,14	3,14	3,14	3,14	12,55
2	Działalność dotacyjna ze środków własnych razem (łącznie z umorzeniami, dopłatami do oprocentowania, przekazaniem środków pjb i in.), z tego:	9,97	4,02	2,43	3,42	3,00	3,00	3,00	3,00	12,00
2.1	Ochrona wód i gospodarka wodna	1,08	0,19	0,02	0,05	0,45	0,45	0,45	0,45	1,80
2.2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1,84	0,74	0,18	0,76	0,60	0,60	0,60	0,60	2,40
2.3	Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	1,25	0,39	0,63	0,92	0,90	0,90	0,90	0,90	3,60
2.4	Ochrona różnorodności biologicznej	0,69	0,41	0,37	0,29	0,30	0,30	0,30	0,30	1,20
2.5	Pozostałe	5,11	2,29	1,24	1,39	0,75	0,75	0,75	0,75	3,00
3	Działalność kapitałowa									
4	Środki europejskie będące w dyspozycji i obsługiwane przez Wojewódzki Fundusz razem (ISPA/Fundusz Spójności 2000-2006, POIiŚ RPO i in.)	4,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.1	Ochrona wód i gospodarka wodna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3	Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	4,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4	Ochrona różnorodności biologicznej	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.5	Pozostałe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków własnych i europejskich razem	56,77	32,34	20,00	48,42	23,91	23,91	23,91	23,91	95,64

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024:

- działalność pożyczkowa ze środków własnych: 83,64 mln zł.

- działalność dotacyjna ze środków własnych: 12,00 mln zł.

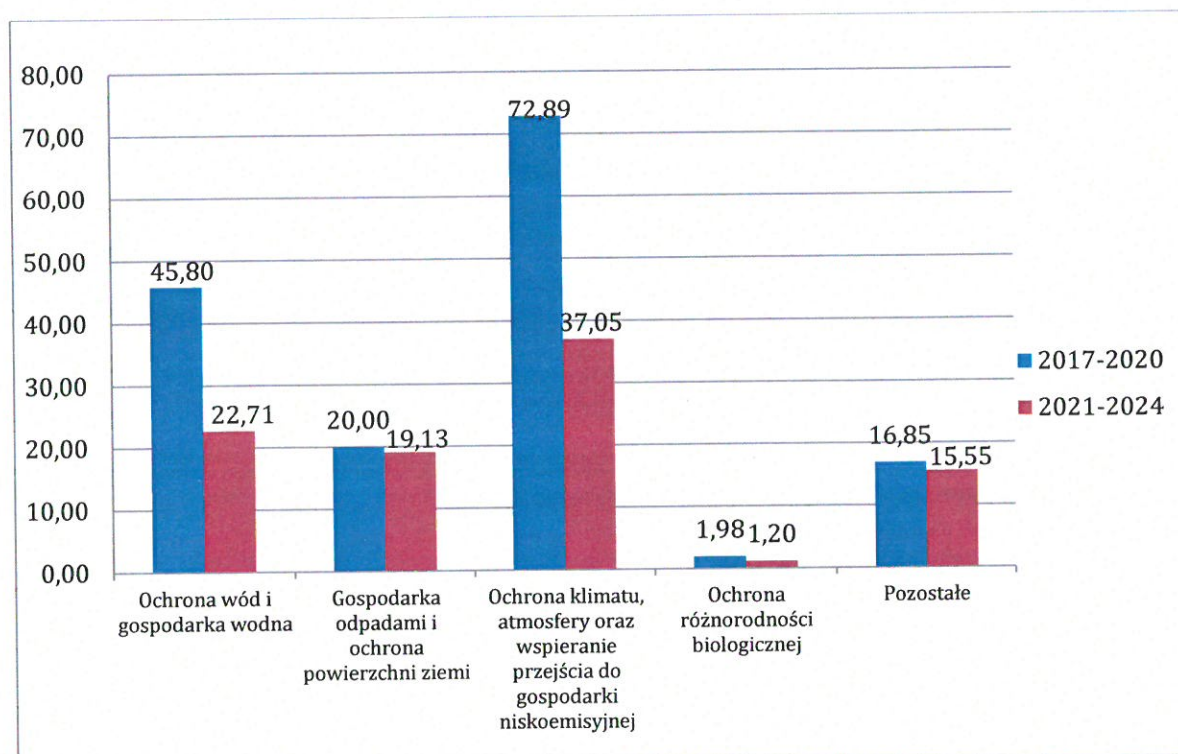

Tabela 11 Prognoza - wpływy statutowe (ujęcie kasowe) - bez środków europejskich

Wpływy statutowe (ujęcie kasowe) - bez środków europejskich (w mln zł)		Plan 2021 r	Plan 2022 r	Plan 2023 r	Plan 2024 r	Łącznie plan na lata 2021-2024
1	Wpływy razem, z tego:	40,74	40,74	40,74	40,24	162,44
1.1	Wpływy z tytułu opłat i kar (łącznie z przekazanymi nadwyżkami środków budżetów gmin i powiatów, bez opłat produktowych)	7,40	7,40	7,40	7,40	29,60
1.2	Wpływy z tytułu zwrotu rat pożyczek i kredytów	30,11	30,11	30,11	30,11	120,43
1.3	Wpływy z tytułu oprocentowania pożyczek (bez marży banków)	2,73	2,73	2,73	2,73	10,91
1.4	Wpływy z tytułu odsetek od lokat i rachunków bankowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.5	Pozostałe wpływy	0,50	0,50	0,50	0,00	1,50

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Zestawienie prognozy finansowania (w mln. zł) ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2021-2024 z realizacją finansowania ze środków Funduszu w latach 2017-2020 w zakresie obszarów priorytetowych

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie:

- planowane do uruchomienia w kolejnych czterech latach środki finansowe uwzględniają mniejsze wpływy z tytułu opłat i kar (związane ze zmianą prawa i przekierowaniem środków na PGW Wody Polskie), dodatkowo wpływy te mogą być w najbliższych latach niższe z uwagi na sytuację gospodarczą powodowaną przez COVID-19,
- WFOSiGW w Olsztynie planuje realizację celów strategii przy wykorzystaniu środków w ramach wspólnych programów uruchamianych przez NFOŚiGW jak i wfosigw,
- dodatkowym wsparciem realizacji założonych celów będą środki udostępnione przez NFOŚiGW w ramach Programu SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION.

8. WSKAŹNIKI I EFEKTY EKOLOGICZNE DLA WYZNACZONYCH OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH

1. Dla wskazanych w Strategii obszarów priorytetowych wyznaczono wskaźniki, które będą monitorowane do oceny skuteczności wdrażania Strategii.
2. Pomiar w zakresie tych wskaźników będzie również pomocniczym sposobem oceny wdrażania Wspólnej Strategii.

Tabela 12 Wybrane wskaźniki realizacji Strategii

Obszar priorytetowy 1. Transformacja energetyczna gospodarki			
Cel tematyczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe	Wskaźniki wiodące
Transformacja energetyczna gospodarki	Transformacja i modernizacja sektora energetycznego oraz ciepłowniczego	1) budowa, rozbudowa i modernizacja źródeł wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii	• moc nominalna urządzeń [MW] • produkcja energii cieplnej [GJ/a] • produkcja energii elektrycznej [MWh/a] • ograniczenie emisji zanieczyszczeń (CO₂, SO₂, NO_x, pył) [Mg/a]
		2) budowa, rozbudowa i modernizacja źródeł wysokosprawnej kogeneracji	• moc nominalna urządzeń [MW] • produkcja energii cieplnej [GJ/a] • produkcja energii elektrycznej [MWh/a] • ograniczenie emisji zanieczyszczeń (CO₂, SO₂, NO_x, pył) [Mg/a]
		3) podniesienie efektywności gospodarowania energią m.in. poprzez ograniczenie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii	• długość sieci [km] • ograniczenie strat energii [GJ/a]

Obszar priorytetowy 2. Jakość powietrza			
Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe		Wskaźniki wiodące
Jakość powietrza	Przejsie na gospodarkę niskoemisyjną	1) budownictwo energooszczędne	- liczba budynków energooszczędnych [szt.] - powierzchnia o regulowanej temperaturze budynków energooszczędnych [m²] - ograniczenie zużycia energii [GJ/a]
		2) poprawa efektywności energetycznej, w tym oświetlenie LED	- ograniczenie zużycia energii cieplnej [GJ/a] - ograniczenie zużycia energii elektrycznej [MWh/a] - ograniczenie emisji zanieczyszczeń (CO₂, SO₂, NO_x, pył) [Mg/a]
		3) ograniczenie lub likwidacja niskiej emisji	- moc nominalna urządzeń [MW] - ograniczenie emisji zanieczyszczeń (CO₂, SO₂, NO_x, pył) [Mg/a]
		4) wdrażanie elektromobilności poprzez zakup pojazdu z napędem elektrycznym i budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych	- ograniczenie emisji zanieczyszczeń (CO₂, SO₂, NO_x, pył) [Mg/a] - liczba pojazdów z napędem elektrycznym [szt.] - liczba wybudowanych stacji ładowania pojazdów elektrycznych [szt.]
		5) opracowanie planów / programów dot. ochrony atmosfery, hałasu lub gospodarki energetycznej	liczba planów / programów [szt.]

Obszar priorytetowy 3. Adaptacja do zmian klimatu			
Cel tematyczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe	Wskaźniki wiodące
Adaptacja do zmian klimatu	Przeciwdziałanie zmianom klimatu i nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska	1) przeciwdziałanie i usuwanie skutków nadzwyczajnych zagrożeń i klęsk żywiołowych	liczba zdarzeń [szt.]
		2) wspieranie potencjału służb ratowniczych	- liczba wspartych jednostek [szt.] - liczba sprzętu [szt.]
		3) rozwój i utrzymanie systemów monitoringu środowiska	- liczba badań w ramach monitoringu [szt.] - liczba urządzeń [szt.]
		4) zielono-niebieska infrastruktura, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa	- liczba osób objętych ochroną [osoby] - powierzchnia [m²]
		5) działania z zakresu zapobiegania powodzi i suszy, w tym: zwiększenie retencji w ekosystemach, urządzenia wodne	- liczba osób objętych ochroną [osoby] - powierzchnia [m²] - wydajność [m³] - ilość wody zaoszczędzonej [m³]

Obszar priorytetowy 4. Gospodarka w obiegu zamkniętym, w tym: gospodarowanie odpadami			
Cel tematyczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe	Wskaźniki wiodące
Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	Zapobieganie powstawaniu odpadów	1) realizacji projektów zgodnych z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami.	w zależności od typu projektu, w tym wskaźniki dot. ilości odpadów [Mg/a]
		2) realizacja projektów wdrażających cele gospodarki o obiegu zamkniętym	w zależności od typu projektu, w tym wskaźniki dot. ilości odpadów [Mg/a]
		3) zbieranie i przetwarzanie odpadów ulegających biodegradacji	w zależności od typu projektu, w tym wskaźniki dot. ilości odpadów [Mg/a]
		4) odzysk i/lub unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym zawierających azbest	- ilość odpadów unieszkodliwionych [Mg/a] - ilość odpadów poddanych odzyskowi [Mg/a]
		5) rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych i nielegalnych składowisk odpadów	powierzchnia [km²]
		6) budowa instalacji do zagospodarowania osadów ściekowych	ilość osadów ściekowych [Mg/a]
		7) wykorzystanie odpadów do celów energetycznych, w tym budowa instalacji do termicznego unieszkodliwiania odpadów	ilość wykorzystanych odpadów do celów energetycznych [Mg/a]
		8) realizacja projektów związanych z PSZOK	Ilość odpadów [Mg/a]

Obszar priorytetowy 5. Kształtowanie świadomości proekologicznej i ochrona przyrody			
Cel tematyczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe	Wskaźniki wiodące
Edukacja ekologiczna	Kształtowanie świadomości proekologicznej	1) realizacja działań edukacji ekologicznej	- liczba działań [szt.] - liczba osób [osoby]
		2) dostęp do informacji o stanie środowiska oraz promocja postaw i zachowań prośrodowiskowych	- liczba działań [szt.] - liczba osób [osoby] - nakład [szt.]
		3) rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej	- liczba obiektów [szt.] - liczba osób [osoby]
Ochrona przyrody	Zachowanie różnorodności biologicznej	1) zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków	- powierzchnia [km²] - liczba gatunków zagrożonych [szt.]
		2) restytucja bądź reintrodukcja rodzimych gatunków, cennych lub zagrożonych wyginieciem	liczba osobników [szt.]
		3) przywracanie drożności rzek poprzez likwidację przeszkód dla migracji ryb	liczba obiektów [szt.]
		4) ochrona obszarów wodno-błotnych	- powierzchnia [km²] - liczba gatunków zagrożonych [szt.]
		5) poprawa bioróżnorodności obszarów leśnych	- powierzchnia [km²] - liczba gatunków zagrożonych [szt.] - liczba działań [szt.]
		6) ograniczenie antropopresji na gatunki i siedliska	w zależności od typu projektu, w tym wskaźniki dot. gatunków [szt.] i powierzchni [km²]

	7) wspieranie organów ochrony przyrody w zakresie zarządzania obszarami prawnie chronionymi	• liczba działań [szt.]
	8) doskonalenie systemu ochrony przyrody (w tym m.in.: prace badawcze i projektowe związane z zasobami przyrodniczymi, inwentaryzacje przyrodnicze, badanie flory i fauny, programy i plany ochrony, plany urzędzeniowe lasów, itp.)	• liczba prac / planów / programów [szt.]
	9) wsparcie funkcjonowania ośrodków rehabilitacji zwierząt	• liczba ośrodków [szt.] • liczba gatunków [szt.]
	10) przedsięwzięcia związane z rekultywacją zbiorników wodnych	• w zależności od typu projektu, w tym wskaźniki jakości wód (biologiczne i fizykochemiczne – dobrane do typu działań) • powierzchnia zbiornika [ha]

Obszar priorytetowy 6. Gospodarka wodno-ściekowa			
Cel tematyczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe	Wskaźniki wiodące
Ochrona wód	<i>Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych</i>	1) budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracjach ujętych w KPOŚK	• przepustowość oczyszczalni [m³/d] • ładunek zanieczyszczeń (BZT5, ChZT, zawiesina ogólna, N ogólny, P ogólny) [kg/a] • liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków [RLM]
		2) budowa, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach ujętych w KPOŚK	• długość [km] • liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu [RLM]
		3) budowa, rozbudowa i modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków	• przepustowość oczyszczalni [m³/d] • ładunek zanieczyszczeń (BZT5, ChZT, zawiesina ogólna, N ogólny, P ogólny) [kg/a] • liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków [RLM]
		4) budowa, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej poza aglomeracjami ujętymi w KPOŚK	• długość [km] • liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu [RLM]
		5) budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	• liczba [szt.] • przepustowość oczyszczalni [m³/d] • ładunek zanieczyszczeń (BZT5, ChZT, zawiesina ogólna, N ogólny, P ogólny) [kg/a]
		6) budowa zbiorników bezodpływowych na gnojowicę i gnojówkę	• liczba [szt.]
		7) budowa zakładowych oczyszczalni / podczyszczalni ścieków	• przepustowość oczyszczalni [m³/d] • ładunek zanieczyszczeń (BZT5, ChZT, zawiesina ogólna, N ogólny, P ogólny) [kg/a]
		8) budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji zagospodarowania i unieszkodliwiania osadów ściekowych	• ilość osadów ściekowych [Mg/a]

Gospodarka wodna	Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych	1) budowa, rozbudowa i modernizacja wodociągów – rozpatrywana łącznie z rozwiązaniem gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze	- długość sieci [km] - liczba nowych użytkowników przyłączonych do sieci wodociągowej [osoby]
		2) budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury zaopatrzenia w wodę	- liczba obiektów [szt.] - wydajność [m³/d] - liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę w wyniku budowy lub modernizacji ujęcia wody lub stacji uzdatniania wody [osoby]
		3) wspieranie projektów związanych z wdrożeniem programu działań mających na celu zmniejszenie i zapobieganie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.	liczba działań [szt.].

Obszar priorytetowy 7. Inne działania z zakresu ochrony środowiska			
Cel tematyczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia priorytetowe	Wskaźniki wiodące
Ochrona środowiska	Efektywne planowanie działań z zakresu ochrony środowiska	1) wspieranie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska	liczba działań [szt.]
		2) opracowanie planów / programów dot. ochrony środowiska, których nie można przyporządkować do poszczególnych dziedzin	liczba planów / programów [szt.]

Źródło: opracowanie własne

9. WSPÓŁPRACA Z NARODOWYM FUNDUSZEM OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ I INNYMI WOJEWÓDZKIMI FUNDUSZAMI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

1. Wojewódzki Fundusz jest jednym z ogniw krajowego systemu ochrony środowiska.
2. Fundusze posiadają wysoką wiarygodność finansową i bardzo duże doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zdolności do dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej).
3. Fundusze wyróżniają się zdolnością do współkreowania i wdrażania krajowych i regionalnych polityk i programów środowiskowych oraz rozpoznania kluczowych problemów środowiskowych na poziomie regionalnym;
4. Podstawy współpracy, oprócz przepisów Prawa ochrony środowiska, formułuje Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, która tworzy ogólne ramy dla współpracy między Funduszami.
6. Zgodnie z zapisami Wspólnej Strategii, działania Funduszu uwzględniają jej cel generalny oraz cele horyzontalne a także działania zmierzające do rozwoju wzajemnej współpracy a nie konkurowania na rynku.
7. Działania Funduszu będą zgodne z zasadami współpracy ujętymi we Wspólnej Strategii i ukierunkowane na następujące priorytety współpracy.

- 7.1. Priorytety w zakresie finansowania działań i przedsięwzięć:
  - 7.1.1. Koncentracja działań NFOŚiGW i WFOŚiGW na tworzeniu warunków do wsparcia wdrażania i pełnego wykorzystania dostępnych dla Polski środków europejskich na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.
  - 7.1.2. Zwiększenie wykorzystywania dostępnych środków Funduszy i efektywności ich wykorzystywania.
- 7.2. Priorytety w zakresie komunikacji i obsługi beneficjentów
  - 7.2.1. Upraszczenie i uelastycznianie procedur dotyczących wdrażanych programów.
  - 7.2.2. Poprawa komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.
  - 7.2.3. Sprawna obsługa beneficjentów.
- 7.3. Priorytety w zakresie rozwoju systemu Funduszy
  - 7.3.1. Adaptacja do zmian i wyzwań związanych z wdrażaniem polityk i instrumentów finansowych UE.
  - 7.3.2. Wzmacnianie potencjału Funduszy w zakresie programowania, monitoringu, ewaluacji oraz prognozowania.

W latach 2021-2024 WFOŚiGW w Olsztynie będzie kontynuował i rozwijał współpracę z NFOŚiGW. Od roku 2018 współpraca ta polegała m.in. na realizacji wspólnych ogólnopolskich programów priorytetowych. Przyjęty model współpracy obejmuje obecnie wspólne finansowanie ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW dotychczas pomijanych lub traktowanych marginalnie rodzajów przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska. Otwiera również nowy katalog beneficjentów realizujących małe, aczkolwiek istotne projekty środowiskowe.

Obecnie wspólnie realizowane programy priorytetowe to:

- 1) Program „Czyste Powietrze”;
- 2) Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych;
- 3) Budownictwo Energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie;
- 4) Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest;
- 5) Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie;
- 6) Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- 7) SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION.

1) Program „Czyste Powietrze”

W 2018 r. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze uruchomiły największy w swojej historii wspólny program priorytetowy „Czyste Powietrze”, mający na celu poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Zakłada się, że budżet programu na lata 2018-2029, obejmujący zarówno środki krajowe (Narodowy Fundusz, wojewódzkie fundusze oraz środki budżetu państwa), jak i zagraniczne w łącznej wysokości 103 mld złotych, pozwoli na realizację działań inwestycyjnych w ponad trzech mln budynków.

Nabór wniosków o dofinansowanie rozpoczął się 19 września 2018 r. Wnioski są składane w WFOŚiGW właściwych dla miejsca położenia nieruchomości objętej wnioskiem o dofinansowanie.

Program oferuje dofinansowanie wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy. Zakres dofinansowania to przede wszystkim:

wymiana przestarzałych źródeł ciepła na paliwa stałe (głównie kotły węglowe) na bardziej przyjazne środowisku źródła takie jak pompy ciepła, kotły kondensacyjne gazowe lub olejowe, węzeł cieplny, ogrzewanie elektryczne, również ściśle określone niektóre rodzaje kotłów na paliwo stałe (węgiel, biomasa). Ponadto możliwe jest przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych budynku (ocieplenie przegród budowlanych i wymiana stolarki okiennej i drzwiowej).

Od 4 września do 28 października 2018 r. w całej Polsce realizowany był cykl spotkań edukacyjno-informacyjnych na temat Programu. Spotkania prowadzone były przez pracowników Wojewódzkiego Funduszu. Podczas spotkań mieszkańcy całego województwa mieli okazję dowiedzieć się m.in. kto może ubiegać się o wsparcie, jakie są formy i wysokość dofinansowania. Podczas spotkań przedstawiane były również zasady poprawnego przygotowania wniosków o dofinansowanie.

W ciągu dwóch miesięcy Wojewódzki Fundusz w Olsztynie zorganizował w gminach ok. 100 spotkań informacyjno-edukacyjnych.

W 2019 r. w realizację Programu „Czyste Powietrze” włączono gminy, porozumienia z WF podpisało w sumie 12 gmin. Głównym zadaniem gmin jest było przygotowywanie wniosków wraz z wnioskodawcami pod kątem spełnienia wymagań określonych w Programie oraz podejmowanie działań doradczych mających na celu zidentyfikowanie budynków, których właściciele mogliby być potencjalnymi wnioskodawcami i przedstawienie im korzyści płynących z wzięcia udziału w Programie.

Również w 2019 r. Narodowy Fundusz rozpoczął współpracę z sektorem bankowym, mającą na celu włączenie banków do realizacji Programu „Czyste Powietrze”. Narodowy Fundusz jest zainteresowany współpracą z sektorem bankowym w trzech aspektach: udostępnienia bankowości elektronicznej jako kanału do składania wniosków, finansowania pomostowego dla przedsięwzięć termomodernizacyjnych realizowanych przez gospodarstwa domowe oraz akcji marketingowej. Współpraca z bankami znacznie zwiększy szansę realizacji założonych w Programie celów. Współpraca powinna zostać sfinalizowana w 2020 roku. W ramy tej współpracy włączone będą wfośigw.

Stan realizacji Programu Czyste Powietrze na koniec lipca 2020 r.:		
liczba złożonych wniosków		5 616
wnioskowana wartość dofinansowania, w tym:		125 093 346 zł
	dotacje	110 794 141 zł
	pożyczki	14 299 205 zł
liczba zawartych umów, w tym:		5263
	dotacje	4836
	pożyczki	427
wartość zawartych umów, w tym:		107 243 147 zł
	dotacje	97 216 296 zł
	pożyczki	10 026 851 zł
wypłaty środków beneficjentom końcowym		40 980 798 zł
	dotacje	36 318 855 zł
	pożyczki	4 661 943 zł
wypłaty środków beneficjentom końcowym i wypłaty pośrednie, w tym		51 487 678 zł
	dotacje	45 385 288 zł
	pożyczki	6 102 390 zł

W 2018 r. WFOŚiGW w Olsztynie zawarł z NFOŚiGW dwie umowy udostępnienia środków na łączną kwotę 31 mln. zł na finansowanie Programu, z czego 25 mln zł w formie dotacyjnej i 6 mln zł w formie pożyczkowej. Środki te stanowiły podstawę do finansowania beneficjentów końcowych Programu, których obsługę prowadzi wojewódzki fundusz. Dodatkowo Wojewódzki Fundusz w Olsztynie uruchomił środki własne w kwotach: 375 tys. zł na dotacje i 5 mln zł na pożyczki.

W 2019 r. został zawarty aneks nr 1 do umowy na udostępnienie środków przez NFOŚiGW dla WFOŚiGW w Olsztynie na kwotę 38 mln zł na finansowanie Programu w formie dotacyjnej. Środki te uzupełniały kwotę udostępnioną w 2018 r.

W 2020 r. został zawarty aneks nr 2 do umowy na udostępnienie przez NFOŚiGW dla WFOŚiGW w Olsztynie środków do kwoty 103 mln zł na finansowanie Programu w formie dotacyjnej. Dodatkowo WF w Olsztynie uruchomił środki własne w kwocie 200 tys. zł na dotacje. Środki te uzupełniają kwoty udostępnione w 2018 r. i 2019 r.

2) **Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych**

Program jest realizowany od 2018 r. W latach 2018-2020 pomiędzy WFOŚiGW w Olsztynie a NFOŚiGW zostały zawarte 52 umowy udostępnienia środków na udzielanie dotacji na łączną kwotę 13 775 535,64 zł na zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych oraz specjalistycznego sprzętu pływającego (przy jednoczesnym udziale środków WFOŚiGW w kwocie 400 000 zł).

Umowy zostały zawarte na zakup:

- 51 szt. samochodów strażackich,
- 1 samochodu osobowo-terenowego,
- 1 łodzi ratowniczej,
- systemu łączności,
- wyposażenia indywidualnego ratowników.

W tym czasie dofinansowaniem objęto 51 jednostek OSP oraz Szkołę Ratownictwa, Sportów Wodnych i Obronnych.

W 2020 r. Program został poszerzony o Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnych z budżetem po 1 mln zł dla każdego z funduszy. W ramach tego Programu w 2020 r. została zawarta umowa udostępnienia środków na udzielanie dotacji na zakup środków ochrony osobistej, środków łączności oraz sprzętu na łączną kwotę 1 050 000 zł (w tym 50.000,00 zł stanowił wkład własny WFOŚiGW w Olsztynie).

W ramach Części 2 Programu przyznano dofinansowanie:

- 58 jednostkom OSP (pierwszy nabór);
- 9 jednostkom OSP (drugi nabór).

3) **Budownictwo energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie**

Program jest realizowany od 2018 r. W roku 2018–pomiędzy WFOŚiGW w Olsztynie a NFOŚiGW zawarta została umowa udostępnienia środków na udzielanie dotacji na łączną kwotę 5.124.652,00 zł (kwota WFOŚiGW 0,00 zł).

W ramach tej współpracy Fundusz przyjął do realizacji 6 wniosków o dofinansowanie w formie dotacji. Po przeprowadzonej ocenie wniosków Fundusz udzielił wsparcia w formie dotacji na realizację ww. projektów.

Dodatkowo Fundusz przyjął 4 wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć w formie pożyczki.

4) Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest

Budżet programu na lata 2019-2023 wynosi 100 mln zł na finansowanie dotacyjne.

W 2019 r. WFOŚiGW w Olsztynie zawarł z NFOŚiGW umowę udostępnienia środków na udzielanie dotacji w kwocie 1 000 000 zł na realizację w latach 2019-2020 przedsięwzięć polegających na demontażu, zbiórce, transporcie i unieszkodliwieniu odpadów zawierających azbest.

W ramach ww. środków Wojewódzki Fundusz zawarł 38 umów z samorządami na łączną kwotę 1 760 437 zł. (środki NFOŚiGW oraz WFOŚiGW).

W kolejnych latach planowana jest kontynuacja realizacji Programu.

5) Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie

Budżet programu na lata 2019-2023 wynosi 300 mln zł, przeznaczonych na finansowanie dotacyjne.

W ramach I naboru NFOŚiGW zawarł z WFOŚiGW w Olsztynie umowę udostępnienia środków na kwotę 5 000 000,00 zł (dodatkowo wkład WF wyniósł 263 158,00 zł).

Realizacja zadań w ramach ww. umowy kształtowała się następująco:

- środki NF - 1 821 902,13 zł
- środki WF - 262 365,57 zł
- liczba zatwierdzonych wniosków: 447

W ramach II naboru (w trakcie: stan na 31.07.2020) NFOŚiGW zawarł z WFOŚiGW w Olsztynie umowę udostępnienia środków na kwotę 4 950 000,00 zł (dodatkowo wkład WF wyniósł 50 000,00 zł).

Realizacja zadań w ramach ww. umowy kształtowała się następująco:

- środki NF - 994 967,54 zł
- środki WF – 0,00 zł
- liczba zatwierdzonych wniosków: 202.

6) Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Budżet programu na lata 2019-2023 wynosi 710 mln zł na finansowanie pożyczkowe.

W latach 2019-2020 pomiędzy NFOŚiGW a WFOŚiGW w Olsztynie zawarta została 1 umowa na kwotę 2.235.006,00 zł. Wsparciem finansowym objęte jest zaopatrzenie w wodę i zagospodarowanie ścieków na obszarach poza aglomeracjami ujętymi w KPOŚK.

W ramach Programu jeden samorząd oraz jedna spółka świadcząca usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych samorządu złożyły wnioski na łączną kwotę 2.235.005,76 zł:

- Zakład Usług Komunalnych i Ciepłowniczych „EKO-KOZŁOWO” z siedzibą w Kozłowie – 835.005,76 zł;
- Gmina Dywity – 1.400.000,00 zł.

7) SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION

Wspieranie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej za pośrednictwem partnerów zewnętrznych odbywa się za pośrednictwem programu priorytetowego SYSTEM. Budżet programu na lata 2019-2023 wynosi 730 mln zł na finansowanie pożyczkowe.

W ramach tego programu dofinansowanie jest udzielane dla wojewódzkich funduszy, które następnie wykorzystują te środki na finansowanie celów ochrony środowiska w swoich regionach. W roku 2018 NFOŚiGW udzielił 2 pożyczek dla WFOŚiGW w Olsztynie na łączną kwotę 95 mln zł.

8) Współpraca w zakresie Projektu Doradztwa Energetycznego

Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE tzw. „Projekt Doradztwa Energetycznego” – poddziałanie 1.3.3 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, wdrażany jest przez Narodowy Fundusz wraz z partnerami do których należy 15 wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i Urząd Marszałkowski w Lublinie.

Celem Projektu jest promocja gospodarki niskoemisyjnej w Polsce. Zadanie realizowane jest poprzez prace nad zwiększeniem świadomości w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, wsparcie gmin w przygotowaniu i wdrażaniu planów gospodarki niskoemisyjnej lub planów działań na rzecz zrównoważonej energii (PGN/SEAP), wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej (EE) i OZE, w tym stymulowanie przygotowania projektów w ramach: działania 1.2 oraz poddziałań 1.1.1, 1.3.1 i 1.3.2 POIiŚ 2014-2020. W ramach Projektu utworzono sieć doświadczonych doradców, którzy realizują działania doradcze w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, w tym efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii (OZE) i poprawy jakości powietrza na terenie całego kraju.

Wspólne wdrażanie Projektu Doradztwa przez Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze to doskonały przykład ścisłej współpracy, przynoszącej wymierne korzyści.

Efekty Projektu Doradztwa z lat 2017-2019 zrealizowane przez WFOŚiGW w Olsztynie to m.in.:

- poddanie ocenie planów gospodarki niskoemisyjnej i ich aktualizacji – 24 szt.;
- objęcie wsparciem doradczym przyjaznych środowisku nowoczesnych inwestycji, efektywnych energetycznie, ekonomicznie i ekologicznie – 39 szt.;
- udzielanie konsultacji z zakresu tematycznego Projektu – 1 404 szt.;
- realizacja działań informacyjno-promocyjnych – prawie 262 szt.;
- organizacja ogólnokrajowych i regionalnych konferencji promujących rozwój gospodarki niskoemisyjnej – 6 szt.

W ramach rekomendacji Ministerstwa Środowiska, prowadzona była w ramach Projektu współpraca z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dotycząca przyjętego w dniu 17 stycznia 2017 r. przez Radę Ministrów Programu „Czyste Powietrze”. Doradcy energetyczni z WF w Olsztynie przeprowadzili w latach 2017-2019 łącznie ponad 17 szkoleń dla ponad 250 pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej w całej Polsce. Zakres tematyczny przeprowadzonych szkoleń obejmował takie zagadnienia jak poprawa jakości powietrza, termomodernizacja budynków mieszkalnych, ciepło systemowe, odnawialne źródła energii w sektorze mieszkaniowym, zasady prawidłowego użytkowania mieszkań i domów w zakresie mikroklimatu, racjonalne wykorzystanie energii cieplnej i elektrycznej (zaprezentowano przykłady prawidłowego i nieprawidłowego użytkowania energii), możliwości dofinansowania przedsięwzięć w zakresie EE i OZE w budownictwie indywidualnym.

Szkolenia dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz konsultacje dla beneficjentów związane z wdrażaniem nowych Programów NFOŚiGW: Czyste Powietrze i Mój Prąd – może zaznaczyć ten obszar jako bardzo istotny ze względu na cele Programów oraz stopień zaangażowania DE.

10. AKTUALIZACJA I OCENA FUNKCJONOWANIA STRATEGII

1. W związku z trwającymi pracami nad aktualizacją wielu z ww. dokumentów lub stworzeniem nowych, ważnych opracowań i programów, które pozwolą formułować m.in. zapisy programów operacyjnych, Fundusz bierze pod uwagę możliwość przeprowadzenia aktualizacji Strategii.
2. W ramach aktualizacji dopuszcza się zmiany związane z celami, działaniami i zadaniami, określonymi w Strategii.
3. Aktualizacji Strategii nie wymaga przesuwanie planowanych środków finansowych między poszczególnymi dziedzinami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, co wiąże się z określoną w Strategii koniecznością optymalnego i efektywnego zarządzania środkami finansowymi.
4. Aktualizacja i ocena funkcjonowania Strategii odbywać się może w okresach co najmniej rocznych.
5. W kolejnym etapie programowania objętym niniejszą strategią Fundusz planuje utrzymanie wysokiej jakości świadczonych usług, mając na celu efektywne i skuteczne wspieranie przedsięwzięć na terenie Warmii i Mazur, dążąc do zrównoważonego rozwoju tego unikatowego Regionu.

11. SPIS TABEL

Tabela 1	Osiągnięte wskaźniki Strategii WFOŚiGW w Olsztynie na lata 2017-2020 (prognoza na 31.12.2020r.).....	6
Tabela 2	Wybrane dane charakteryzujące środowisko województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2018r.).....	21
Tabela 3	Wody powierzchniowe i podziemne w granicach obszaru działania RZGW w Warszawie jako wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych i wody podziemne obszaru zasilania studni.....	23
Tabela 4	Zestawienie rodzajów i zainstalowanej mocy elektrowni wykorzystujących Odnawialnych Źródeł Energii w województwie warmińsko-mazurskim (stan na 31.12.2019r.)..	27
Tabela 5	Wybrane wskaźniki charakteryzujące sytuację społeczno-gospodarczą województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2018r.).....	28
Tabela 6	Struktura przestrzenno-demograficzna województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31.12.2018r.).....	28
Tabela 7	Zestawienie zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	30
Tabela 8	Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania	31
Tabela 9	Analiza SWOT WFOŚiGW w Olsztynie.....	34
Tabela 10	Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.....	43
Tabela 11	Prognoza - wpływy statutowe (ujęcie kasowe) - bez środków europejskich.....	44
Tabela 12	Wybrane wskaźniki realizacji Strategii	45

11.1. Dane źródłowe

1. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020, Olsztyn 2005
2. Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego, WIOŚ
3. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego
4. Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego
5. Rejestry form ochrony przyrody w województwie warmińsko-mazurskim, RDOŚ w Olsztynie, <http://olsztyn.rdos.gov.pl>
6. Program ekoenergetyczny województwa warmińsko-mazurskiego
7. Program małej retencji dla województwa warmińsko-mazurskiego
8. Bank Danych Lokalnych GUS, <http://stat.gov.pl>
9. Roczniki Ochrona Środowiska, GUS
10. Dane statystyczne EUROSTAT, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

